

Blombergowa, Maria Magdalena

Uczni polscy rozstrzelani w Katyniu, Charkowie i Twerze

Analecta 9/2(18), 7-62

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Maria Magdalena Blombergowa

UCZENI POLSCY ROZSTRZELANI W KATYNIU, CHARKOWIE I TWERZE

17 września 1939 r. wschodnią granicę Rzeczypospolitej, toczącej ciężkie walki z hitlerowskim najeźdźcą, przekroczyły wojska Armii Czerwonej. Bez wypowiedzenia wojny wojska radzieckie zaatakowały polskie oddziały wojskowe i placówki graniczne. Napad 17 września poprzedzony został szeregiem przygotowań, z których bezpośredni wpływ na losy Polski miał traktat podpisany przez rządy Trzeciej Rzeszy i ZSRR w dniu 23 sierpnia 1939 r. Akt ten ratyfikowany przez Radę Najwyższą ZSRR 31 sierpnia przesądził o wybuchu drugiej wojny światowej. W ciągu 16 dni kampanii wrześniowej ambasador Niemiec von Schulenburg nalegał usilnie na wywiązanie się radzieckiego sojusznika z przyjętych zobowiązań. Nastąpiło to w nocy z 16 na 17 września. Rząd Polski nie ogłosił żadnej deklaracji precyzującej stan prawny między ZSRR a Rzeczypospolitą po nowej agresji. Naczelnny Wódz marszałek Edward Rydz Śmigły o godzinie 16⁰⁰ wydał tak zwaną „Dyrektywę ogólną“, rozkaz nie stawiania oporu Armii Czerwonej. Miało to skutek tragiczny. Brak międzynarodowego uznania stanu wojny między ZSRR i Polską odebrało jeńcom polskim w ZSRR tytuł jeńców wojennych, zmieniając ich w pojęciu władz sowieckich, w elementy kontrewolucyjne zatrzymane na terytorium sowieckim z bronią w ręku. Wojska sowieckie były dobrze przygotowane do tych działań, bowiem już 6 września w Moskwie podjęto decyzję o przygotowaniach do zakrojonej na szeroką skalę operacji wojskowej – „marszu wyzwolenczego na Ukrainę Zachodnią i Białoruś Zachodnią“. W ciągu kilku dni wydano stosowne rozkazy w sprawie uformowania oddziałów i rozplanowania etapów zajmowania obszarów Państwa Polskiego. Rozkazy bojowe wyznaczały najważniejsze zadania, których zasadniczym celem było „zadać błyskawiczne uderzenie wojskom polskim... i odciąć drogi

odwrotu na zachód“ [N. Lebediewa s. 31–42]. N. Lebediewa po przestudiowaniu rozkazów rozszyfrowała ich sens i tak o nich napisała: „Tak więc w kampanii tej wcale nie wyznaczono sobie jako cel zajęcia przed Niemcami terenów zamieszkałych przez Ukraińców i Białorusinów i zgodnie z traktatem z 1921 roku przyznanych Polsce, lecz rozgromienie armii polskiej i zniszczenie jej“. Rozkaz bojowy nr 01 wydany w nocy z 14 na 15 września wyraźnie mówi, że najbliższym zadaniem frontu jest „zniszczenie i wzięcie do niewoli sił zbrojnych Polski, działających na wschód od granicy litewskiej oraz linii Grodno–Kobryń“. Kolejne rozkazy określały dalsze szczegółowe zadania „Zadać silne uderzenie wojskom przeciwnika, rozgromić je ... odciąć drogi odwrotu na zachód, aby nie pozwolić Polakom na przekroczenie granicy węgierskiej i rumuńskiej“. Pozwólę sobie jeszcze raz odwołać do spostrzeżenia Lebediewej: „Widocznie jednak Stalin, Mołotow i Woroszyłow postanowili poważnie pomagać Hitlerowi w rozbiciu Polski. Nie tylko starali się zdobyć przy tym zaufanie Führera i umocnić sojusz <wspólnie przelaną krwią> w walce z Polską. Przywódcy ci sami chcieli zniszczyć państwo, które przez dwa dziesięciolecia uważali za zagrożenie dla siebie, za potencjalnego sojusznika Anglii i Francji“. I dalej podkreślała Lebediewa „Dopiero wówczas, gdy uświadomimy sobie ten fakt zrozumiemy zarówno dzieje <marszu wyzwolenczego> na Ukrainę i Białoruś, zbrodnię katyńską, jak i masowe deportacje mieszkańców tych ziem. To był jednolity plan, spisek przeciwko narodowi polskiemu, który według określenia artykułu VI statutu Trybunału Norymberskiego stanowi zbrodnię przeciwko ludzkości“.

Dla Armii Polskiej wkroczenie Armii Czerwonej na tereny wschodnie Rzeczypospolitej było całkowitym zaskoczeniem. Wykonując rozkazy Naczelnego Wodza stawiała ona opór tylko przy próbach rozbicia jej oddziałów lub przebijania się do granic Węgier i Rumunii, które na rozkaz Woroszyłowa zostały szczelnie zamknięte. 18 września 1939 r. Stalin zredagował komunikat ogłoszony wspólnie przez rządy Rosji i Niemiec, w którym jest mowa o wspólnych operacjach wojskowych, mających na celu „przywrócenie pokoju i porządku w Polsce“. Jeszcze we wrześniu miały miejsce wielokrotne spotkania przedstawicieli Niemiec i Związku Radzieckiego, efektem których był „Traktat o przyjaźni i granicy między ZSRR i Niemcami“ podpisany 28 września 1939 r. Ustalał on strefy wpływów i wytyczał granice. Tajny protokół dodatkowy zawierał uzgodnienie, które brzmi: „Obie strony nie będą tolerowały na swym terytorium żadnej agitacji polskiej, która mogła by przenikać na terytorium drugiej strony. Ukróć one na swych terenach wszelkie załączki takiej agitacji i będą informowały się wzajemnie o celowych posunięciach w tym kierunku podejmowanych“. W rozwiązaniach praktycznych zobowiązanie to oznaczało zwalczanie wszelkich aspiracji narodowych Polaków. Na mocy tego protokołu oba rządy zobowiązały się do wymiany wzajemnych informacji o działaniach podjętych w celu zwalczania

polskiego ruchu niepodległościowego. Pakt o przyjaźni i granicach dotyczył likwidacji Państwa Polskiego i sojusznicy podejmowali daleko idące środki zmierzające do zniszczenia podstaw polskiej państwowości. Tu właśnie tkwi główna przyczyna likwidacji polskiej kadry oficerskiej. Więźniowie Kozielska, Starobielska i Ostaszkowa stanowili wojskową i intelektualną elitę kraju, która była całkowicie zdecydowana przystąpić do walki o przywrócenie niepodległości swojej ojczyźnie. Właśnie inteligencja mogła stać się organizatorem narodowego sprzeciwu, animatorem owej „agitacji polskiej”. Postanowienia o likwidacji polskiej inteligencji realizowane były przez obie strony. W październiku gestapo systematycznie wykonywało zorganizowane akcje pod kryptonimem „Sonderaktion Krakau“, „Intelligentzaktion Pommern“, „Intelligentzaktion Schlesiens“, „Sonderaktion Lublin“. W wyniku tych akcji aresztowano i zesłano do obozów tysiące polskich obywateli, w tym pracowników naukowych z wyższych szkół różnego typu. Za przykład służyć może podstępne aresztowanie w Krakowie 183 profesorów i docentów, we Lwowie aresztowano około 50 osób w tym 25 profesorów, których rozstrzelano na Wzgórzach Wuleckich.

Działania ze strony Armii Czerwonej to zagarnięcie do niewoli lub rozstrzelanie na miejscu wielu tysięcy polskich żołnierzy. Już dwa dni po przekroczeniu granic Polski przez Armię Czerwoną to jest 19 września komisarz do spraw wewnętrznych ZSRR Ławrientij Beria wydał rozkaz o ustanowieniu Zarządu do Spraw Jeńców Wojennych NKWD oraz o wyselekcjonowaniu polskich oficerów z ogólnej masy zatrzymanych. Dalsze szczegółowe dyspozycje co do gromadzenia i rozdziału jeńców zawierało pismo okólnie szefa zarządu P.K. Soprunienki z 1 października oraz rozkaz Berii z 3 października. Po wielokrotnych zmianach w systemie obozów w październiku powstały 3 obozy o specjalnym znaczeniu: Kozielsk, Starobielsk i Ostaszków.

W końcu grudnia 1939 r. Beria polecił skierować do obozów ekipy oficerów śledczych, które miały prowadzić szczegółowe badania. Przedmiotem szczególnego zainteresowania oficerów śledczych były poglądy polityczne i stosunek więźniów do Związku Radzieckiego a także uczestnictwo w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. Wyniki śledztwa miały być przekazane do rozpatrzenia przez tak zwane specjalne kolegium NKWD i stanowić podstawę decyzji do dalszego postępowania z jeńcami. Ekipy śledcze zakończyły badania na przełomie lutego i marca 1940 r.

W marcu 1940 r. Beria skierował do Biura Politycznego KC WKP(b), adresowany do Stalina szeroko uzasadniony wniosek o rozpatrzenie sprawy tych jeńców w trybie specjalnym z zastosowaniem kary śmierci przez rozstrzelanie. Wniosek obejmował 14736 osoby znajdujące się w obozach oraz 10685 osób przetrzymywanych w więzieniach.

Decyzja o wymordowaniu jeńców zapadła 5 marca 1940 r. na posiedzeniu Biura Politycznego KC WKP(b). Wyciąg z protokołu numer 13 posiedzenia tego biura 5 marca zawiera następujące postanowienia:

„I. Polecieć NKWD ZSRR:

1. Sprawy znajdujących się w obozach dla jeńców wojennych 14700 osób, byłych polskich oficerów, urzędników, obszarników, policjantów, agentów wywiadu, żandarmów, osadników i służby więziennej,
2. Jak też sprawy aresztowanych i znajdujących się w więzieniach w zachodnich obwodach Ukrainy i Białorusi 11000 osób, członków różnorodnych kontrrewolucyjnych szpiegowskich i dywersyjnych organizacji, byłych obszarników, fabrykantów, byłych polskich oficerów, urzędników i zbiegów – rozpatrzyć w trybie specjalnym, z zastosowaniem wobec nich najwyższego wymiaru kary – rozstrzelanie.

II. Sprawy rozpatrzyć bez wzywania aresztowanych i bez przedstawiania zarzutów, decyzji o zakończeniu śledztwa i aktu oskarżenia...”

Na tej podstawie rozstrzelano 14552 jeńców z obozów Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie. Jeńców z Kozielska pochowano w lesie Kosogory (powszechnie przyjęła się nazwa Las Katyński) pod Smoleńskiem. Jeńców ze Starobielska rozstrzelano w podziemiach NKWD w Charkowie i pochowano na terenie VI Kwartalu Leśnego Parku pod tym miastem. Z obozu w Ostaszkowie transportowano jeńców do Kalinina (Twer) i tam w podziemiach budynku NKWD rozstrzelano a następnie chowano w dołach w lesie koło wsi Miednoje. Osoby wymienione w punkcie 2 – więzione na terenach zachodniej Ukrainy i Białorusi to przedstawiciele aparatu państwowego – urzędnicy różnych instytucji, działacze polityczni i społeczni, członkowie partii politycznych a także posłowie, senatorowie, sędziowie, lekarze, duchowni, nauczyciele, przedsiębiorcy i właściciele ziemscy. Osoby aresztowane w różnych okresach roku 1939 i 1940 na obszarach włączonych do ZSRR. Aresztowania te nie miały charakteru pojedynczych wyczynów nadgorliwych enkawudzistów, lecz były rezultatem starannie zaplanowanej polityki niszczenia reprezentantów państwowości polskiej [Lebiediewa s. 287]. Miejsca ich przetrzymywania, rozstrzelania i pochowania do dziś nie są wyjaśnione.

Likwidacja obozu w Kozielsku rozpoczęła się 3 kwietnia, obozu Ostaszkowskiego – 4 kwietnia i Starobielskiego – 5 kwietnia. Spośród wywiezionych jeńców znalazło się później zaledwie 395 osób przetransportowanych do obozu w Pawliszczewym Borze a następnie do Griazowca. Losy części jeńców wyjaśniły się w czasie ekshumacji dokonanych przez Niemców wiosną 1943 r. z udziałem ekipy Polskiego Czerwonego Krzyża. Spisy (niekompletne) jeńców z wymienionych obozów oraz miejsca pochowania jeńców z Ostaszkowa i Starobielska wyjaśniły się z chwilą przekazania dokumentów przez władze Rosji 13 kwietnia

1990 r. oraz w październiku 1992 r. Dalsze dokumenty dotyczące wszelkich aspektów dramatu katyńskiego z trudem wydobywane są z rosyjskich archiwów specjalnych. Dokładne lokalizacje cmentarzy i poszczególnych dołów śmierci uzyskano w trakcie badań archeologiczno – ekshumacyjnych, prowadzonych w latach 1991, 1994, 1995 i 1996 (w Charkowie).

W grobach Katynia, Charkowa i Miednoje pochowano wielu przedstawicieli polskiej inteligencji. W wyniku zbrodni katyńskiej śmierć ponieśli liczni profesorowie, docenci, asystenci niemal wszystkich polskich uczelni a także nauczyciele szkół różnego typu, pisarze, dziennikarze, malarze i poeci. Najliczniejszą grupę stanowili lekarze – różnych specjalności. Wśród ofiar zbrodni znaleźli się reprezentanci niemal wszystkich dyscyplin naukowych.

O zagładzie polskiej inteligencji w 1940 r. w Rosji wspominają liczne opracowania poświęcone zbrodni katyńskiej. Niezupełnie natomiast znany jest rozmiar strat poniesionych przez naukę polską. Próby wyliczenia zaginionych w czasie wojny swoich pracowników i członków podejmowały wszystkie wyższe uczelnie, instytuty badawcze i stowarzyszenia naukowe zaraz po zakończeniu działań wojennych. Publikacje, które powstały w tym czasie zawierają tylko częściowe informacje, nie pozbawione również pomyłek. Autorzy bowiem tych opracowań przekazali taki stan wiedzy, jaki mogli osiągnąć z dostępnych w owym czasie źródeł. Ponadto pamiętać musimy, że temat Katynia stanowił tabu, a dokumentacja znajdująca się w posiadaniu władz radzieckich była absolutnie niedostępna. Z tych częściowych informacji, dzięki niemal benedyktyńskiej pracy powstało kilka publikacji analizujących straty nauki polskiej będące skutkiem represji stosowanych przez obydwu agresorów: hitlerowskich Niemiec i Związku Radzieckiego (patrz bibliografia). Te publikacje stanowiły dla mnie punkt wyjścia. Dalszych informacji dostarczyły spisy jeńców z obozów w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie. Publikacje które ukazały się przed 1990 r., w wyniku znanych okoliczności, zawierają wiele nieścisłości i błędnych informacji. Regułą jest niemal, że przy jeńcach ze Starobielska pisano, iż zginął w Katyniu, w wielu biografiach zanotowano: „zginął w nieznanym miejscu“, „zginął bez wieści“ a dziś wiemy, że zginął w Miednoje lub Charkowie. Niektóre nazwiska odnalazły się na tak zwanych Listach Ukraińskich, które stanowią jedną całość określaną mianem „zbrodni katyńskiej“. Liczne biogramy zawierają również błędne daty śmierci. Wymienione niejasności i nieścisłości starałam się skorygować i uzupełnić, w miarę posiadanych informacji. W spisie uwzględniłam tylko pracowników wyższych uczelni cywilnych, członków Polskiej Akademii Umiejętności i członków towarzystw naukowych. Pomięłam natomiast wykładowców i pracowników naukowych wojskowych uczelni, z powodu braku materiałów źródłowych.

Zestawiłam nazwiska tych pracowników naukowych, o których miałam informacje na temat zatrudnienia w konkretnych uczelniach oraz dysponowałam udokumentowanym potwierdzeniem ich pobytu w jednym z wymienionych obozów, lub też gdy nazwisko zostało umieszczone na tak zwanych listach wywozowych. Dane liczbowe są trudne do ustalenia na obecnym etapie badań. Generalnie wiadomo, że spośród 8442 oficerów tylko 2336 pełniło służbę zawodową, 650 było emerytów a 5456 zostało zmobilizowanych w sierpniu i wrześniu 1939 r. Wśród rezerwistów i emerytów znajdowali się właśnie pracownicy naukowcy, którzy bezpośrednio z katedr zostali powołani do wojska. Byli i tacy, którzy pracę zawodową zaczynali jako dydaktycy wyższych uczelni, w późniejszym czasie wykonywali zawód poza uczelniany – tych również umieściłam w spisie.

Przed przystąpieniem do rozważań o wielkości strat osobowych należy przypomnieć, że w 1939 r. uniwersytety pracowały w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Poznaniu i Wilnie. Medycyna, której przedstawiciele tak wielu zginęło na wschodzie, była wydziałem uniwersyteckim. Szkoły politechniczne działały we Lwowie i Warszawie. W Lublinie funkcjonował Katolicki Uniwersytet Lubelski. Ponadto w poszczególnych miastach czynne były następujące wyższe uczelnie:

W Warszawie: Szkoła Główna Handlowa, Akademia Stomatologiczna, Państwowy Instytut Pedagogiczny, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Wolna Wszechnica Polska z Oddziałem w Łodzi, Instytut Weterynaryjny, Wyższa Szkoła Dziennikarstwa, Szkoła Wschodnioznawcza przy Instytucie Wschodnim, Akademia Sztuk Pięknych.

W Krakowie: Akademia Górnicza, Wyższe Studium Handlowe, Akademia Sztuk Pięknych.

W Poznaniu: Wyższa Szkoła Handlowa.

We Lwowie: Akademia Medycyny Weterynaryjnej, Wyższa Szkoła Handlu Zagranicznego.

W Wilnie: Szkoła Nauk Politycznych.

„Statystyka Polska“ – podaje że w roku akademickim 1937/1938 było w Polsce 28 szkół wyższych, z tego 13 państwowych i 15 prywatnych.

Z notatek biograficznych, które zamieszczam w moim spisie wynika, że we wrześniu 1939 r. zmobilizowano lub ochotniczo zgłosili się do wojska polskiego reprezentanci wszystkich wyżej wymienionych uczelni. Miastem skupiającym najwięcej instytucji naukowych była Warszawa, z uczelni tego miasta ofiarami zbrodni katyńskiej było 67 osób, z Krakowa 24, z Poznania 23, Lwowa 17, Wilna 14, Lublina 2, Puław – Bydgoszczy (Instytuty SGGW) – 2 osoby, z Wrocławia 2. Łącznie w Katyniu, Charkowie, Miednoje zginęło 159 przedstawicieli polskiej nauki. Ponadto na Listach Ukraińskich zidentyfikowałam 8 osób, których miejsce śmierci i pochowania nie jest znane.

Na obecnym etapie badań można wstępnie określić straty w poszczególnych grupach zawodowych w sposób następujący: we Katyniu, Charkowie i Miednoje zginęło: lekarzy – 68 osób; farmaceutów – 6; reprezentantów nauk społecznych – 8; prawników – 12; weterynarzy – 9, matematyków, fizyków, chemików – 26; przedstawicieli nauk rolniczych i leśnych – 8; nauczycieli wychowania fizycznego – 3; z innych dyscyplin naukowych, artystycznych i t.p. – 27 osób.

W jakim stopniu zmieniła się nasza wiedza o rozmiarach zbrodni katyńskiej wyjaśnia porównanie z niektórymi publikacjami: M. Walczak, *Szkolnictwo Wyższe i nauka polska w latach wojny i okupacji 1939–1945*, wydanie 1978 podaje następujące liczby:

„ogólna liczba strat poniesionych podczas działań wojennych, zaliczając ofiary ewakuacji, bombardowań, walk partyzanckich, obozów jenieckich... wynosi 191 osób, osobną kartę ... stanowi Katyń, gdzie zginęło 44 oficerów – pracowników nauki“. Ten sam autor w artykule zamieszczonym w czasopiśmie „Nauka Polska“ rok 1990 nr 5, s. 155–159 podaje następujące dane:

1. Internowani w Kozielsku, zamordowani w Katyniu, zidentyfikowani podczas ekshumacji 1943 r. – 33 osoby;
2. Internowani w Starobielsku prawdopodobnie zamordowani w Charkowie – 17 osób;
3. Internowani w Kozielsku, zginęli prawdopodobnie w Katyniu, nierozpoznani w czasie ekshumacji – 14 osób. Łącznie jest to 64 osoby.

Nie liczby, aczkolwiek przerażające, są ważne w momencie rozważania strat nauki polskiej. W Katyniu – jak wielu autorów pisało, zginął kwiat polskiej inteligencji. Wśród ofiar zbrodni jest wielu wybitnych naukowców, których osiągnięcia wzbogaciły nie tylko naukę polską, ale i światową. Wiadomo o tym, iż w Katyniu zginęli profesorowie Stefan Pieńkowski i Włodzimierz Godłowski, światowej sławy neurolog. Zginęli również: neurolog Marcin Zieliński i Kazimierz Dadej – lekarz chorób dziecięcych, dyrektor sanatorium dla dzieci chorych na gruźlicę w Zakopanym. Wymienić należy nazwiska innych lekarzy wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach: Henryka Levittoux, Aleksandra Freida, Jana Nelkena, Stefana Mozołowskiego – lekarza przybocznego Józefa Piłsudskiego. Z innych dziedzin przywołamy nazwisko Zygmunta Mitera, który jako stypendysta Rockefellera zdobył amerykański dyplom inżyniera górniczego. Wybitnym naukowcem był Edward Ralski inżynier rolnik. W Starobielsku internowany był Józef Marcinkiewicz powszechnie określany jako najwybitniejszy polski matematyk. W tym samym obozie był Karol Piotrowicz – doktor filozofii, dyrektor bibliotek Uniwersytetu Jagiellońskiego i Polskiej Akademii Umiejętności. Z ekonomistów wymienimy Janusza Libickiego stypendystę Fundacji Rockefellera, wykładowcę uczelni Krakowa i Poznania. Na Listach Ukraińskich znajdujemy nazwisko Zygmunta Czerwińskiego – szambelana papieży

Benedykta XV i Piusa XI. Również gdzieś na Ukrainie zamęczony został Tadeusz Petrykowski – prawnik, członek Toruńskiego Towarzystwa Naukowego, redaktor Teki Pomorskiej. Wśród pracowników naukowych było wielu zasłużonych dla gospodarki i przemysłu, wielu działaczy sportowych – olimpijczyków, wielu młodych utalentowanych, których śmierć stanowi ogromną stratę. Tę stratę odczuło szkolnictwo polskie po wojnie, gdy wznowiające działalność uczelnie cierpiały na brak kadry nauczającej, na brak profesorów i autorytetów naukowych.

Działalność naukowa i dydaktyczna w obozach

Pracownicy naukowcy, nauczyciele, pisarze i dziennikarze w czasie pobytu w obozach, nie zważając na trudności, wykorzystywali swą wiedzę dla podnoszenia kwalifikacji współwięźniów, dla podnoszenia ducha patriotycznego i szkolenia młodego pokolenia oficerów. Cele te były realizowane przez naukę języków obcych, pogadanki związane z rocznicami świąt narodowych i wieczornice poezji. Organizowano też dość regularnie odczyty na temat aktualnej sytuacji politycznej. W notatkach znalezionych w grobach Katyń i pomnikach oficerów uratowanych od zagłady odnajdujemy liczne wzmianki o wykładach i prelekcjach wygłaszanych przez specjalistów różnych dyscyplin naukowych. Niektórzy profesorowie, podobnie jak większość więźniów, pobyt w obozach traktowali jako stan przejściowy. W związku z tym myśląc o tworzeniu nowych rozpraw naukowych notowali ich tytuły lub propozycje tematów do opracowania po powrocie do domu (por. s. Pieńkowski). Entuzjaści wiedzy, miłośnicy uprawianych dyscyplin naukowych snuli długie opowieści o swych badaniach i odkryciach w ciągnące się beznadziejnie zimowe wieczory. Poeci recytowali swe wiersze a artyści opowiadali o sztuce. Poniżej przytoczę fragmenty z pamiętników znalezionych w Katyniu oraz publikacji Stanisława Swianiewicza i Józefa Czapskiego.

DOBIEŚLAW JAKUBOWICZ (Katyń – PCK nr 0836)

25.10.1939: – „dzisiaj miał referat Wojciechowski na temat „wynaradawiania Polaków w Niemczech“.

27.10. – „Wykład o Gdyni“.

28.10 – słuchałem dziś wierszy ppł Hałacińskiego, jeden z nich ostatni o rocznicy Niepodległości wywołał nastrój bardzo smutny i rozrzewniający.

17.01 (1940) – Pogadanka o skutkach przerywania ciąży i pożyciu małżeńskim, ciekawe dla mnie bardzo.

STEFAN PIĘNKOWSKI (Katyń – PCK nr 0988)

1 Październik, dwa tygodnie niewoli, miesiąc wojny..., 2-gi odczyt dra Freuda (?) o Amazonce.

13 Październik, śniadanie o 6.ej. Płk Szarecki ma przejść do szpitala w...

Referaty codziennie.

12.XI. Jestem konsultantem szpitala.

luty 2. Układ wegetat.

3. Nerwice wegetatywne i inne. Morfinizm.

5.II. Układ wegetat.

14 . Ambulatorium. Psychoterapia.

24. Sfera ruchowa – hiperkineza

Marzec

2. Ruchy oreintuj. wyrazowe, gesty, symbole, mowa.

4. Podświadomość.

6. zab. umysł – skojarz.

8. 19-ty tydzień. Apoplexia

9. Kiła ukł. nerw.

11. Psychoterapia

13. Psychoterapia. Apoplexia

15. 20-ty tydzień. Kiła ukł. nerw.

18. Sugestia i negatywizm – pierwotne czynniki woli. Instynkty i popędy.

20. Kiła naczyniowa.

25. Choroby podświadomości. Neur. traum. Natręctwa. Fobie.

27. Kiła ośrd. ukł. nerw – naczyniowa.

30. Typy ludzkie. (Charakter jako ster życia).

Kwiecień

1. Fryzjer. Amb. [bulatorium]. Choroby podświadomości.

Uwaga redakcyjna: są to krótkie konspekty problemowe przyszłych medycznych rozpraw naukowych.

ZIENKIEWICZ JAN (PCK nr 01304).

12.12. (1939) Major Kaliciński opowiadał o balsamowaniu Potockiego [chodzi o Piłsudskiego] wczoraj. Dzisiaj o zatargu ks. arc. Sapiehy z Rządem i Prezydentem z powodu przeniesienia zwłok J. Piłsudskiego.

20.12. Kaliciński wygłosił odczyt o balsamowaniu.

07.02. Ref. dla lekarzy.

10.02. Ref. dla lekarzy.

(w przypisie wyjaśnienie, że jr dr Wiktor Kaliciński wykonał sekcję zwłok Marszałka 13.V. 1935 r. i przeprowadził operację wyjęcia serca.)

JÓZEF ZIENCINA (PCK nr 02630).

29.10. Prelekcja „Lekarstwo“ dr Siennickiego. „Temperamenty i charaktery“ Witkowski.

ZBIGNIEW PRZYSTASZ (PCK nr 04023).

31.I.40 Koniec stycznia. Ustalony mniej więcej program dnia. 2 razy dziennie spacer, nieco czytam rosyjskie rzeczy... Był odczyt pt. „Idea Polski – Żeromskiego. [Wyg] łośił kpt. Bolechowski.

15.III.40. Red. Zawadzki miał pogadankę na temat polityki polskiej przed konfliktem polsko-niemieckim. Odczyt wywołał swoją rewelacyjną treścią niezwykle ożywioną dyskusję na sali.

19.III.40. 12 do 14.30 był odczyt ... B... na temat polityki współczesnej. Odczyt dobry, wywarł kolosalne wrażenie. Świetna umiejętność wyciągania wniosków, podbudowa ... polityczna. Analiza takich rzeczy jak np. geneza obecnej wojny, celów wojny, rola Polski... Polska, – polityka Anglii... USA, Japonia, dalej świetne ... w ZSRR, Anglii, Niemiec, Francji, wreszcie wnioski i propos propozycji Aleksandrowicza, zmiany polityki Rosji o 180 i ewentualnej możliwości wyjazdu nas z Rosji.

5.IV. 40 Słuchałem ciekawego odczytu red [aktora] Zawadzkiego o utworzeniu republiki karelińskiej [karelskiej] o mowie Mołotowa, o armii Weyganda i o naszym ... wyjeździe...

ANDRZEJ RIEGER (PCK nr 02431).

19.XII. Pogad[anka] prof. Komarnickiego o ustroju hitlerowskim.

22.XII. Wieczorem Swianiewicz mówi o gospodarce 3-ej Rzeszy.

6.I. Trzech Króli... Pog.[adanka] inż. Bobera o Dardanelach...

13.I. Wiecz. pog.[adanka] o faszyzmie i włoskiej polityce..

15.I. Po obiedzie drzemka – angielski – i już.

28. I. Po poł [udniu] chór rewllersów...Pog. [adanka] o Finlandii.

31.I . Wieczorem Szul[akowski] czyta dalszy ciąg swej epepei.

26.II. Wieczorem b. ciekawa pogad. Jipo [Hipa] o Helgolandzie dawniej a dziś.

1. III Wpisuje się do biblioteki. Znów będę trochę czytał. Wiecz.[orem] pog [adanka] o fabrykacji papieru.

2.III. Dziś nie ma angielskiego... Uczymy się buchalterii...

3.III. Siennicki o kompozycji.

10.III–13.III. Pog.[adanka] o produkcji papieru. Polit. Birnb.[auma] i Jana Pa(...) o działaniach na pd. [południowym] wschodzie w czasie wielkiej wojny [Suez!].

21.III. ... Siennicki o lordach [?] angielskich.

JAN BARTYS (PCK nr 5) [pamiętnik nie opublikowany]

listopad cz. 16. „wieczór pogadanka kol. Kruczyński „Siły morskie państw“.

pt. 17 odczyt kol. Jakubowskiego: Drang nach Osten.

wt. 21 pogadanka kol. Kapłańskiego „o przestrzeni“.

czw. 23 pogadanka Kruszyńskiego „ważniejsze bitwy morskie“

pt. 24 pogadanka Dr Freya ? „przygody nad Amazonką“

sb. 25. pogadanka kol. Morawieckiego „wykopaliska archeologiczne na Polesiu“.

wt. 28. pogadanka Sylwestrowicza „o fotografii i fotografii“.

śr. 29 pogadanka Kruszyński „historia pieniądza w Polsce“, wieczorem
akademia listopadowa mówili, Jakubowski, Kopeć, Kruszyński, Seweryn.

czw. 30. pogadanka Seweryna: „Sztuka ludowa w Polsce“

Grudzień Pt. 1 „bardzo chory po szczepieniu Kolega Kopeć: – Juliusz Słowacki“

sb. 2 pogadanka Kapłańskiego „o nauce“.

pogadanka Kapłańskiego „o przestrzeni“.

pt. 11. codziennie wieczorem przegląd prasy przez kol. Kruszyńskiego.

Wyjątki pochodzą z: *Pamiętniki znalezione w Katyniu* z przedmową Janusza Zawodnego. Wydanie II rozszerzone. Paris-Warszawa 1990.

O ludziach nauki w Starobielsku wspomnienia zanotował Józef Czapski. We fragmentach, które przytaczam autor wymienia nazwiska oficerów, ich specjalność naukową i zachowanie w obozie.

„Spotkałem też w Starobielsku znanego chirurga warszawskiego dr Kołodziej-skiego. Dr Kołodziejcki był schwytyany przez bolszewików we wrześniu 1939 r. w Brześciu nad Bugiem... po 20 dniach podróży odbytej w warunkach wprost urągających higienie, zaplombowane wagony przybyły do Starobielska. Również słynny warszawski chirurg Levitoux był między oficerami. Pomiędzy mieszkańcami obydwu obozów znajdowało się około 50 profesorów polskich uniwersytetów, w tej liczbie profesor Morawski z Warszawskiej Politechniki, Tucholski fizykochemik... Piotrowicz sekretarz Krakowskiej Akademii Umiejętności, któremu zawdzięczmy wspaniałe wykłady z dziedziny historii polskiej, tajnie przez niego wygłaszane w obozie w Starobielsku..., zginęło 80% oficerów z Instytutu Badań nad uzbrojeniem, jak również 80% studentów Sekcji Uzbrojenia przy Warszawskiej Politechnice, którzy służyli w wojsku.

Chciałem wspomnieć tu nazwiska wielu, których dobrze znałem i oceniałem jako ludzi najwyższego poziomu umysłowego. Jednym z nich był Zygmunt Mitera, który był jedynym Polakiem, który otrzymał stypendium imienia Rockefellera i uzyskał amerykański dyplom inżyniera górniczego w Stanach Zjednoczonych. Jego zapał naukowy równał się osobistemu czarowi. W swoim fachu był jedynym polskim ekspertem. Często opowiadał nam entuzjastycznie o amerykańskim okresie swego życia, o swoich amerykańskich profesorach i kolegach. ... W jesieni 1939 r. spodziewał się rozpocząć wykłady na krakowskiej Akademii Górniczej.

Z lekarzy chciałbym wspomnieć dr. Dadeją, znanego specjalistę chorób dziecięcych w Zakopanym. Był w Polsce dyrektorem wielkiego sanatorium dla gruźliczych dzieci. Na kilka lat przed wojną znany sowiecki profesor po wizycie w tym sanatorium w Zakopanem, zapisał w książce szpitalnej następujące zdanie: „chciałbym przenieść cały ten szpital, wraz z jego personelem do Rosji sowieckiej“...

Jednym z moich towarzyszy pryczy był porucznik Skwarczyński, który w Polsce był jednym z wydawców ... pisma dla młodzieży „Bunt młodych“ i „Polityki“. Był świetnym ekonomistą, organizował w obozie sekcję ekonomistów, którzy prowadzili dalej pracę oraz polityczno-ekonomiczne dyskusje bez książek w nieprawdopodobnych warunkach, zawszeni, głodzeni, stłoczeni.

Był w starobielskim obozie mjr A. Softana, szef Sztabu gen. Andersa podczas kampanii 1939 r.... Od pierwszego dnia zaczął wyklądać o historii wojen i o kampanii 1939 r. Mówił o naszych omyłkach i błędach i jak ich uniknąć na przyszłość...

Teraz chcę powiedzieć kilka słów o profesorze Ralskim (specjalista łąkoznańca), poprzednio wykładowcy na krakowskim uniwersytecie i profesorze poznańskiego uniwersytetu.... Ralski wyróżniał się równowagą ducha, – gdy jako więzień był przez śnieżne przewożony stopy ukraińskie w nieznane, głodny i cierpiący wskutek odmrożeń umiał się oderwać od strasznej rzeczywistości. Z namiętnością naukowca obserwował step żdźbła trawek, wystające spod śniegu. Przypominam sobie, że podczas pobytu w obozie, zaczął pisać książkę o łąkach. Był prawdziwym naukowcem, dla którego nauka przedstawiała nie tylko pole pracy, ale życie samo.

Wybór wspomnień z *Zbrodnia Katyńska w świetle dokumentów* z przedmową Władysława Andersa, Londyn 1982 r., s. 31–34.

Jeńcem Starobielska był też Bronisław Młynarski, który uratowany od śmierci trafił do Pawliszczew-Boru, potem do Griazowca i Armii Andersa. Po wojnie wyemigrował do Stanów Zjednoczonych. Zmarł w Kalifornii 8 października 1970 r. W 1974 r. ukazały się jego wspomnienia pod tytułem *W niewoli sowieckiej* Londyn, wyd. Gryf Publications LTD 1974.

Poniżej przytaczam kilka fragmentów jego wspomnień odnoszących się do przedstawicieli nauki i życia w Starobielsku:

s. 88 „Toczą się żywe dyskusje o tym co było w kraju, co dalej będzie z armią, która wydostała się do krajów neutralnych, oraz najzawzięciej krzyżują się zdania i horoskopy na temat naszego przyszłego losu. Tu w zaraniu naszej niewoli poczęły kiełkować pierwsze prądy rozumowań analitycznych, opartych o dogmaty militarne i prawne, a prekursorami których byli z jednej strony wyżsi rangą oficerowie zawodowi, z drugiej prawnicy, i w ich gronie znawcy prawa międzynarodowego. W późniejszych czasach, ten trust mózgow, szczególnie prawniczych, był źródłem wiedzy, a często i podniety, większość bowiem stale wierzyła w rychłą i skuteczną interwencję państw sprzymierzonych w sprawie losu żołnierzy wziętych do niewoli sowieckiej“.

s. 99: „Zygmunt ... ten silny wspaniały człowiek jest doprawdy moją podporą. Opowiada zajmująco o Puszczy Białowieskiej, o gospodarce leśnej, o żubrach, o studiach zagranicą, koi i głaszcze swym pięknym śpiewnym głosem, swym zdrowym humorem i śmiechem...“.

s. 144: „Szefem sanitarnym obozu z ramienia naszego dowództwa był major Henryk Levittoux, znakomity chirurg, kierownik Kliniki Uniwersyteckiej w Warszawie. Doktor Levittoux stworzył koło siebie grupę lekarzy specjalistów z różnych dziedzin, którzy dniem i nocą pracowali z samarytańskim poświęceniem“.

s. 150: „Lekarze nasi apelują raz po raz do władz sowieckich o umożliwienie wykorzystania czasowo łaźni miejskiej. Błagają o zainstalowanie w obozie ruchomych kotłów dyzynfekcyjnych. Lekarze nasi, wśród których byli sławni profesorem uniwersytetów Warszawy, Poznania, Krakowa i Lwowa ostrzegają komendanta Bereszkowa i doktora Jegorowa, przed możliwością rozpętania się epidemii. Tyfus i dyzenteria krwawa już poczęły się pojawiać“.

s. 160: „Prócz kapelanów byli i inni zaślepieni szermierze patriotyzmu. Byli nimi liczni prelegenci. W całym obozie huczało od wygłaszanych dzień w dzień odczytów.

W powodzi tematów najrozmaitszych, zaczerpniętych z nauk ścisłych i wyzwołonych, z dziejów historii, z dziedzin ekonomicznych, językoznawstwa – wszystko to wygłaszane wyłącznie z pamięci, bowiem rzadnego materiału nikt nie posiadał – najpopularniejszymi okazały się w owym czasie zagadnienia aktualne na tematy wojenne i polityczne, których to rej wodzili znani dziennikarze i publicyści. Poza tematem właściwym w prelekcjach tych zacierzewieni prelegenci wprowadzali stale nutę patriotyczną, rozniecali płomień wiary, pobudzali do czynu, do walki z wszelką przemocą ... A podczas tych prelekcji w izbach nabitych po brzegi, wrzały gorące dyskusje i burzliwe spory.

I w tym czasie, gdy likwidowano duchownych, zaczęto identycznymi metodami wyławiać w mroku nocy i wywozić gdzieś w nieznanne zacnych odczytówców o gorących głowach i gorących sercach. I wreszcie podobny lis spotkał organizatorów tej akcji odczytowej, złożonej z paru pułkowników i kilku majorów, pod mianem „Koła Kulturalno-Oświatowego“. Komórka ta niby to z lekka zakonspirowana, była w całym obozie znana, no i rzecz prosta została bez trudu nakryta przez czujki NKWD – i pewnej nocy zlikwidowana“.

s. 161: „Tragiczne doświadczenia mocno podważyły morale. Na krótko jednak, i pozornie tylko – szczęściem wielkim! Wprawdzie ustał churrapatriotyzm, zacięły burzliwe prelekcje, zamaryły modły, lecz duch nie zgasł. Robota nieustala – poszła pod ziemię. I w cieniach konspiracji stała się bardziej dynamiczną, bardziej jeszcze płodną i twórczą“.

JEŃCY Z OBOZU W KOZIELSKU

ADAMSKI Ignacy Antoni ur. 1.02.1886, syn Ignacego i Heleny, major w stanie spoczynku, lekarz chirurg. Studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego

1906–1912, dyplom doktora wszechnauk lekarskich otrzymał w 1912. Był asystentem na Oddziale chirurgii Szpitala im. Dzieciątka Jezus w Warszawie. W czasie I wojny światowej pełnił obowiązki ordynatora w Klinice Chirurgii Uniwersytetu w Moskwie, w latach 1916–1918 był etatowym ordynatorem tamże. W 1919 r. ordynatorem Oddziału chirurgii I szpitala wojskowego w Piotrkowie Trybunalskim, 1924–1927 ordynatorem I Szpitala Okręgowego im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie. W 1939 r. zmobilizowany. Przebywał w Kozielsku. Lista wywozowa 015/1, poz. 2, nr akt 3460, ekshumowany nr PCK 33424. Moszyński s. 15; Tucholski s. 67; WPH, t.39: 1994, nr 3, 421; Chróścielewski, Śródka s. 40.

BAJOŃSKI Jan ur. 11.12.1888 w Raszkowie, pow. Ostrów Wielkopolski, syn Józefa i Józefy, major rez. W. P. dr hab. medycyny. Studia medyczne we Fryburgu i Berlinie, dyplom w 1916 r. Wcielony do armii niemieckiej był lekarzem w szpitalu wojskowym w Belgii, po demobilizacji uczestniczy w powstaniu wielkopolskim, w latach 1918–1919 w wojnie polsko-bolszewickiej. W 1928 r. habilitacja i mianowanie na docenta ginekologii i położnictwa na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego. Od 1937 r. był prymariuszem Kliniki Położniczo-Ginekologicznej Poznańskiego Samorządu Wojewódzkiego, członkiem Komisji Lekarskiej i sekretarzem Związku Lekarzy Słowiańskich obwodu Poznań, członkiem zwyczajnym Wydziału Lekarskiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Ogłosił ok. 50 prac w „Ginekologii Polskiej“ i „Nowinach Lekarskich“. Posiadał odznaczenia: Krzyż Virtuti Militari V Klasy i Krzyż Walecznych. W sierpniu 1939 r. zmobilizowany do Szpitala Wojskowego nr 2 w Białowieży, 17 lub 18.09 dostał się wraz z całym personelem do niewoli. Przebywał w Ostaszku, później w Kozielsku. Lista wywozowa 022/3 z 9.04, poz. 56, nr akt 1761. Ekshumowany nr PCK 01484.

Moszyński s. 18; Tucholski s. 70; WPH t.34:1989, nr 4, s. 264–265; Walczak 1978, s. 207; Gliński s. 9; Chróścielewski, Śródka s. 40; Łukomski s. 238; Bolewski, Pierzchała s. 118; Blombergowa 1998, s. 69.

BARANOWSKI Bolesław ur. 30.11.1911 we Lwowie, s. Piotra i Bronisławy, podporucznik rez. kawalerii WP, mgr chemii. Studia na Wydziale Matematyczno-Fizycznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, dyplom magistra Chemii, pracował – do czasu mobilizacji w sierpniu 1939 roku jako asystent na Politechnice Lwowskiej. Przebywał w Kozielsku. Lista wywozowa 022/2, poz. 9, nr akt 650, ekshumowany nr PCK 01470.

Moszyński 19; Tucholski 71; WPH 38, 1993, nr 1, s. 326–327.

BARTYS Jan Bronisław, ur. 5.10.1909 r. w Krakowie, s. Michała i Marii prehistoryk. Studia z zakresu geografii i prehistorii na Uniwersytecie Jagiellońskim,

magisterium w 1933 r. Lata 1933–1938 asystent w Muzeum Archeologicznym Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, od 1938 – kustosz Działu Prehistorii Muzeum Śląskiego w Katowicach, autor kilku prac naukowych. Napisał rozprawę doktorską, której nie zdążył obronić. Brał udział w kampanii wrześniowej, którą opisał w pamiętniku znalezionym w czasie ekshumacji w 1943 r. Lista wywozowa 025/2, poz. 21, nr akt 3898, nr z ekshumacji 5.

Moszyński s. 20; Tucholski s. 72; Blombergowa 1992, s. 179–181.

BELOHLAVEK Roman Władysław ur. 26.06.1892 r. w Stanisławowie, s. Karola i Joanny, kapitan piechoty, pospolite ruszenie, doktor prawa, muzyk i kompozytor. Studia 1912–1915 na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Gazu (Austria). Doktorat na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Profesor w Akademii Handlu Zagranicznego we Lwowie. Zmobilizowany w 1939 r., przebywał w Kozielsku, lista wywozowa bez numeru z 5 kwietnia, poz. 24, nr z ekshumacji PCK 0 167.

Moszyński s. 22; Tucholski s. 73; WPH 37: 1992, nr 1, s. 431.

BERLINERBLAU Leopold ur. 27.12.1901 w Warszawie, s. Szai Izaaka i Malki por. służba zdrowia, rez. kadra zapasowa 3. Szpitala Okręgowego. Lekarz laryngolog. Studiował medycynę na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, dyplom 6.02.1929. Do sierpnia 1929 r. pracował jako hospitant w Klinice Otolaryngologii Uniwersytetu Stefana Batorego, specjalizował się pod kierunkiem prof. Jana Szmurły. W 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 052/3, poz. 64, nr akt 693.

Moszyński s. 22; Tucholski s. 73 i 693; Chróścielewski, Śródka s. 40; Gliński s. 19–20; Meirtchak s. 12.

BERŻYŃSKI Maks (lub Maksymilian) Edward, ur. 19.08.1905 w Warszawie, s. Fryderyka ppor. rez. piech. WP, absolwent Szkoły Nauk Politycznych, pracownik naukowy Instytutu Spraw Narodowościowych w Warszawie. W 1939 r. zmobilizowany do 3 batalionu piechoty w Rembertowie. W niewoli w Kozielsku, lista wywozowa 035/2, poz. 28, nr akt 4027, nr PCK 03619.

Moszyński s. 22; Tucholski s. 74; WPH 38:1993, nr 1, s. 328–329.

BILEWSKI (BARAN) Józef, ur. 4.. 03.1899 w Rzeszowie, s. Tomasz i Zofii, kapitan, służba stała, dr inż. instruktor i wykładowca lekkiej atletyki i gier sportowych Akademii Wychowania Fizycznego (do 1938 r. Centralny Instytut Wychowania Fizycznego) w Warszawie; wykładowca na Wydziale Mechanicznym Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. E. Wawelberga i S. Rotwanda. Współautor podręczników do kilku dziedzin sportu. Rekordzista

Polski i olimpijczyk w rzucie dyskiem i pchnięciu kulą, działacz Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Na listach wywozowych z Kozielska nr 029/1, poz. 79, nr akt 1927, nr PCK 01856.

Moszyński s. 25; Tucholski s. 75 i 208; Walczak 1995 s. 86; Wryk s. 35.

BULIK Piotr ur. 16.04.1911, s. Jana, ppor. wet. rez., doktor weterynarii. Dyplom 1936 we Lwowie, doktorat 1938 r. Asystent w Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie. Był w Kozielsku, lista wywozowa 059/1, poz. 97, nr akt 231.

Moszyński s. 32; Tucholski s. 82; Lutyński s. 8.

CHODKOWSKI Karol ur. 25.09.1899 r. w Pomasach Wielkich w Łomżyńskim, s. Antoniego, porucznik służb. zdrow., rez., kadra zapasowa 1. Szpitala Okręgowego, doc. dr medycyny, anatomopatolog. Studia zaczął w 1921 r. na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego, po 2 latach przeniósł się na Wydział Lekarski na Uniwersytecie Warszawskim. Po ukończeniu studiów objął stanowisko starszego asystenta w Zakładzie Anatomii Patologicznej, od 1936 r. docent w tymże zakładzie. W 1939 r. brał udział w kampanii wrześniowej. Lista wywozowa 036/3, poz. 7, nr akt 3710.

Moszyński s. 36; Tucholski s. 85; WPH 36:1991, s. 378–379; Walczak 1978 s. 214; Walczak 1995, s. 89; Bolewski, Pierzchała s. 118.

CHODOROWSKI Józef, ur. 17.02.1907 w Knyszynie, s. Wincentego i Stefanii, podpor. rez. WP, kadra zapasowa 3 Szpitala Okręgowego w Grodnie, dr chirurgii. Studia medyczne na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Od 1.10.1935 starszy asystent w Klinice Chirurgii Uniwersytetu w Wilnie, w 1939 r. doktorat z chirurgii. We wrześniu 1939 r. jako lekarz zmobilizowany, do niewoli dostał się w Baranowiczach. Lista wywozowa 035/1, poz. 44, nr akt 1097, nr ekshumacji PCK 3572.

Moszyński s. 36; Tucholski s. 85 i 678; Białystok s. 43; WPH 37:1992, s. 442; Gliński s. 53.

CHRZANOWSKI Aleksy

por. kaw. rez. 4 pułk ułanów, docent dr na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. (J. Tucholski, *Mord...*, s. 86, M. Walczak 1990, s. 157). Na listach wywozowych nieodnalezione.

Moszyński s. 37; Tucholski s. 86; Bolewski, Pierzchała s. 119.

CZAJKOWSKI Adolf Benon ur. 16.06.1886 w Piotrkowie Trybunalskim, s. Jana i Józefy, doktor medycyny rentgenolog. Studia medyczne od 1904 r. w Warszawie, Krakowie i Lwowie, dyplom w 1911 we Lwowie. 1911–1914 asystent w Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego, 1915–1917

starszy asystent na Oddziale III Szpitala im. Dzieciątka Jezus w Warszawie. W 1927 r. uczestniczył w Międzynarodowej Wystawie Sanitarnej Medycyny i Farmacji Wojskowej w Warszawie z własną ekspozycją zdjęć rentgenowskich. Lista wywozowa nr 025/1, poz. 5, nr akt 1768, nr PCK 01714.

Moszyński s. 40; Tucholski s. 89; WPH 36:1991, nr 2, s. 379–380; Kledecki s. 114; Gliński s. 60; Chróścielewski, Śródka s. 42; Blombergowa, Nowakowski s. 71.

DESZCZKA Władysław ur. 2.03.1892, s. Antoniego, ppor. tab. rez., doktor geografii, pracownik Wojskowego Instytutu Geograficznego, były asystent na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego. Lista wywozowa nr 017/2, bez daty, poz. 79, nr akt 785, nr ekshumacji 90.

Moszyński s. 46; Tucholski s. 93; Walczak 1978, s. 218.

DREWSKI Karol ur. 8.02.1894 r. w Silniczce koło Włoszczowej, s. Stanisława i Karoliny, kapitan artylerii, rez., kadra 1. Oddziału Uzbrojenia, inż. chemik, doc. Politechniki Warszawskiej, uczestnik wojny 1920 r., dowódca baterii w 8 pułku artylerii lekkiej. Lista wywozowa nr 015/2, poz. 28, nr akt 2904.

Moszyński s. 47; Tucholski s. 95; Walczak 1978 s. 219; Walczak 1995 s. 93; Bolewski, Pierzchała s. 120.

DRZEWIECKI Stefan Eustachy ur. 20.09.1898 w Siedliskach pod Rawą Ruską, s. Jana i Marii por. rez. artylerii WP., 27 pułk artylerii lekkiej, dr nauk filozoficznych. Studia zaczynał na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Jana Kazimierza przerwane wojną polsko-bolszewicką, brał udział w obronie Lwowa, w 1921 r. zdemobilizowany wraca na studia, które skończył w 1921 i 1.09.1922 zostaje młodszym asystentem na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu we Lwowie, kilka lat później zrobił doktorat z filozofii. We wrześniu 1939 r. zmobilizowany. Lista wywozowa bez numeru z 5.04. 1940, poz. 34.

Moszyński s. 47; Tucholski s. 96; WPH 38:1993, nr 3, s. 286; Chróścielewski, Śródka s. 42.

FITZKE Jan Józef ur. 12.01.1909 r. w Gdowie, s. Jana i Marii, ppor. piech., rez. 4 pułku strzelców podhalańskich, mgr filozofii, prehistoryk. Studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego prehistorię i historię sztuki, magisterium w 1933 r. W latach 1929–1931 pracował w Muzeum Polskiej Akademii Umiejętności, od 1936 kustosz Muzeum Ziemi Wołyńskiej. Ukończył rozprawę doktorską, której nie zdążył obronić się. W sierpniu 1939 r. zmobilizowany, po 17 września znalazł się Kozielsku. Lista wywozowa 036/3, poz. 50, nr akt 2521 nr PCK 02482.

Moszyński s. 53; Tucholski s. 101; Walczak 1995, s. 156; Walczak 1978, s. 222; Olszewicz s. 63; Giza s. 26, 55–56; Blombergowa 1992, s. 179–181.

FREID Aleksander kpt. lek. rez. kadra zapasowa 1 Szpitala Okręgowego ur. 6.08. 1897 r. w Warszawie, s. Mariana i Reginy. Studiował na Wydziale Lekarskim

Uniwersytetu Warszawskiego. Dyplom doktora nauk lekarskich otrzymał w 1923 r. Ukończył również Wydział Filozoficzny. W czasie studiów pracował jako młodszy asystent w Zakładzie Anatomii Opisowej (1917–1918). Po uzyskaniu dyplomu pracował głównie w zakresie medycyny tropikalnej. Ukończył Instytut Medycyny Kolonialnej w Paryżu, zdobył pierwsze miejsce na międzynarodowym konkursie lekarzy w Paryżu i został mianowany Assistant Etranger à la Faculté de Médecine na Sorbonie. Jako wyróżniający się specjalista chorób tropikalnych został mianowany delegatem Rządu Polskiego do Peru i Brazylii. W latach 30-tych prowadził prywatną praktykę w Warszawie. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. W latach 1937–1939 prowadził wykłady o chorobach tropikalnych w Wolnej Wszechnicy Polskiej. Był przewodniczącym Sekcji Biologii Kolonialnej Ligi Morskiej i Kolonialnej oraz wiceprzewodniczącym Związku Pionierów Kolonialnych i członkiem korespondentem Akademii Geograficznej w Limie (od 1931 r.). Posiadał odznaczenia m.in.: Krzyż Niepodległości, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, dwukrotnie Krzyż Walecznych, Medal za Wojnę 1920 r. W 1939 r. zgłosił się do WP jako ochotnik. Ze szpitalem ewakuował się na wschód. Do niewoli został wzięty 18.09.1939 pod Brzeżanami. Lista wywozowa 036/4 poz. 45, nr akt 3856.

Moszyński s. 55; Tucholski s. 102 i 696; Gliński s. 93–94; Chróścielewski, Śródka s. 43.

GĘBSKI Stanisław ur. 13.11.1885 r. w Warszawie, s. Władysława i Bronisławy, por. rez. W.P., dr farmacji, kadra zapasowa I Szpitala Okręgowego, studia na Wydziale Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego, następnie asystent w Katedrze Technologii Chemicznej Środków Leczniczych, lata 1929–1936 naczelnik Wydziału Aptecznego Ubezpieczalni Społecznych w Warszawie, 1934 – doktorat w zakresie farmacji, został adiunktem na Wydziale Farmacji U.W. po 17 września w niewoli w Kozielsku. Lista wywozowa 052/1, poz. 98, nr akt 3779, nr eks-humacji PCK 03902.

Moszyński s. 60; Tucholski s. 107; WPH 34:1989, nr 4, s. 280; Walczak 1978, s. 223; Gliński s. 106; Chróścielewski, Śródka s. 44; Manteuffel s. 81.

GIERGIELEWICZ Edward ur. 20.09. 1903 w Kaliszu, s. Juliana i Zenobii, dr praw, sędzia. Studia na wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie, jednocześnie pracował naukowo, w 1930 r. opublikował pracę doktorską o poglądach filozoficzno-prawnych Hugona Kołłątaja, następnie na seminarium doktorskim prof. Marcelego Handelsmana napisał nową rozprawę na temat myśli polityczno-społecznej w dobie oświecenia. W pierwszych dniach września ewakuowany wraz z personelem Ministerstwa Sprawiedliwości na wschód, dostał się do niewoli. Lista wywozowa 022/3, poz. 338, nr akt 4788, nr PCK 01539.

Moszyński s. 60; Tucholski s. 107; WPH 34:1989, nr 4, s. 282.

GODŁOWSKI Włodzimierz Józef, ur. 7.11.1900 w Stryju, s. Aleksandra i Haliny, por. służby zdrowia, rez. baonu KOP „Łużki“, lekarz neurolog. Studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1921 r. w czasie studiów pracował w charakterze elewa w Klinice Chorób Wewnętrznych, od listopada 1927 r. pracuje w Klinice Neurologiczno-Psychiatrycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, od 1928 r. starszy asystent. Odbywał studia specjalistyczne zagranicą poszerzając wiedzę w zakresie anatomii i fizjologii pnia mózgu. W 1936 r. habilitacja z zakresu neurologii i psychiatrii na UJ. 10.09. 1938 dostał nominację na profesora nadzwyczajnego chorób nerwowych i umysłowych na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, dyrektorem Instytutu dla Badań Mózgu. Brał udział w kampanii wrześniowej, pod Kowlem dostał się do niewoli. Lista wywozowa 015/1 bez daty, poz. 52, nr akt 502, nr ekshumacji PCK 0502.

Moszyński s. 61; Tucholski s. 109; PSB t.8: 1959, s. 189–190; Walczak 1978, s. 224; Walter s. 53; Gliński s. 111–112; Chróścielewski, Śródka s. 44; Swianiewicz s. 90.

GUTSCHE Jerzy August ur. 28.08.1893 w Warszawie, s. Euzebiusza Maksymiliana i Michaliny, por. łączności, popolite ruszenie, oficerska kadra Okręgu Korpusu VII., dr praw. Absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu Poznańskiego, dziennikarz i wykładowca w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu oraz w Wyższym Katolickim Studium Społecznym. Współpracował z „Gazetą Poznańską“ i rozgłośnią poznańską Polskiego Radia, był sekretarzem redakcji „Dziennika Poznańskiego“. Po 17 września 1939 r. dostał się do niewoli, był w Kozielsku, lista wywozowa 032/3, poz. 94, nr akt 4056, PCK nr 03208.

Moszyński s. 68; Tucholski s. 115; WPH 34:1989, nr 4, s. 285.

HAUSBRANDT Jan ur. 18.01.1895, s. Wiktora i Jadwigi, kapitan lub por. piechoty, rez. 9 pp. Leg. Inżynier leśnik, absolwent Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, dyrektor Instytutu Badań Leśnictwa w Warszawie. Po 17 września w niewoli w Kozielsku. Lista wywozowa bez numeru i daty p.a. 396–398, poz. 55, nr PCK 027.

Moszyński s. 69; Tucholski s. 116; Walczak 1978, s. 227.

JACKOWSKI Kazimierz Waclaw ur. 4.03.1886 r., s. Aleksandra i Emilii, mjr dypl. łączności, rez. oficerska kadra OK I., inżynier elektryk, dyrektor Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie. Lista wywozowa 0115/2, poz. 60, nr akt 1968.

Moszyński s. 74; Tucholski s. 121.

JEŻ Piotr, ur. 9.10.1900 w Słupi, woj. poznańskie, s. Karola i Petroneli, kpt. rez. uzbr., dr fizyki, absolwent Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego. W 1925 r. obronił rozprawę doktorską z fizyki, był starszym asystentem w Zakładzie Fizyki Uniwersytetu Poznańskiego i nauczycielem w Gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego, od 1925 nauczycielem w Gimnazjum

Polskim w Gdańsku, od 1938 r. w Warszawie. Posiadał odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi i Krzyż Obrony Lwowa. Lista wywozowa 022/2, poz. 772, nr akt 3294. WPH 41:1996, nr 1, s. 268–269.

KACZMARZ Stefan Marian ur. 20.03.1895 w Samborze, s. Mikołaja i Emilii, por. rez., kadra 10 oddziału służby uzbrojenia, matematyk, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1921–1923 asystent w Akademii Górniczej w Krakowie, od 1923 we Lwowie pracował na Uniwersytecie i na Politechnice na Wydziale Mechanicznym. W 1924 r. doktorat i został adiunktem na Wydziale Matematycznym Politechniki Lwowskiej, w 1929 r. zrobił habilitację na Uniwersytecie i tam jako docent wykładał na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. W 1932 r. jako stypendysta przebywał w Cambridge i Getyndze. Brał udział w kongresach matematyków we Lwowie (1927), Bolonii (1938) i Oslo (1936). Na listach wywozowych nie odnaleziony, w czasie ekshumacji – niezidentyfikowany. Tucholski s. 128 i 555; WPH 34:1989, nr 4, s. 289; Walczak 1978, s. 231; Bolewski, Pierzchała s. 126; Rubas M.J., Nieodnalezieni, „Biuletyn Katyński“ nr 37: 1993, s. 37.

KAMIŃSKI Jerzy ur. 9.01.1910 w Aleksandrowie Kujawskim, s. Ludwika i Józefy, podpor. rez. Studiował na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1929–1934, dyplom otrzymał w 1938 r., w latach 1937–1939 pracował jako asystent w Zakładzie Anatomii Opisowej na Uniwersytecie Warszawskim. Lista wywozowa 022/2, poz. 46, nr akt 2778, nr PCK 01472.

Moszyński s. 82; Tucholski s. 129 i 642; WPH 36:1991, nr 1, s. 397; Gliński s. 167; Chróściewski, Śródka s. 46.

KAPUŚCIŃSKI Zbigniew Feliks, ur. 17.12.1904 w majątku Kordos w Poznańskim, s. Władysława i Albertyny, por. rez. pilot, 3 pułku lotniczego. Absolwent Uniwersytetu Poznańskiego, który ukończył w 1929 r., pracował w Katedrze Chemii Farmaceutycznej Uniwersytetu Poznańskiego, od 1932 dr filozofii w zakresie chemii, od 1934 r. pracował w Zakładzie Technologii Organicznych Politechniki Warszawskiej oraz w Laboratorium Pirotechnicznym Instytutu Technicznego Uzbrojenia. Lista wywozowa 017/1, poz. 82, nr akt 1004, PCK nr 0931. Moszyński s. 83; Tucholski s. 130; WPH 35:1990, nr 3–4, s. 397–398; Walczak 1990, s. 156.

KĘPIŃSKI Witold ur. 4.05.1884 w Warszawie, s. Michała i Marii major służba zdrowia rez., kadra zapasowa I. Szpitala Okręgowego. Studia medyczne w Warszawie, Monachium, Kolonii i Moskwie. Specjalizację z okulistyki robił we Wrocławiu i Paryżu. W 1915 r. był konsultantem Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej i Rosyjskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża; później pracował jako okulista w klinice Uniwersytetu Warszawskiego, w Szpitalu Dzieciątka Jezus, na kolei warszawsko-wiedeńskiej. W 1919 r. rozpoczął pracę w Warszawskiej

Dyrekcji Kolei Państwowych. Przed wojną 1939 r. pracował w różnych szpitalach warszawskich. Lista wywozowa 025/1, poz. 38, nr akt 2402, PCK nr 0696. Moszyński s. 86; Tucholski s. 133, 428 i 648; Gliński 178–179; WPH 39: 1994, nr 3, s. 451–452; Chróścielewski, Śródka s. 46.

KOŁODZIEJCZYK Stanisław Marian ur. 3.09.1907 (lub 1903) w Cieszynie, s. Feliksa, por. lotn., dr matematyki, starszy asystent w Katedrze Statystyki Matematycznej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, współpracownik Instytutu Meteorologicznego, komendant ruchomego parku lotniczego nr 1 Armii. Lista wywozowa 025/3, poz. 77, nr akt 3822.

Tucholski s. 137; Walczak 1978, s. 234; Walczak 1990, s. 137; Walczak 1995, s. 108, Olszewicz s. 17.

KOPNIAK Zdzisław Tadeusz, ur. 1908, s. Bronisława, ppor. rez., doktor asystent w Zakładzie Chemii Fizycznej Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Lista wywozowa 022/1, poz. 82, PCK nr 01210.

Moszyński s. 93; Tucholski s. 139; Walczak 1978, s. 235; Walczak 1990, s. 156.

KOSIŃSKI Karol ur. 16.11.1887 w Wilnie s. Stanisława i Marii. Kpt. rez. lekarz chirurg i antropolog. Studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1924 r. pogłębiał wiedzę w zakresie anatomii we Francji i Anglii. W latach 1919–1929 starszy asystent Zakładu Anatomii Topograficznej Uniwersytetu Stefana Batorego, prezes Zrzeszenia Asystentów USB i członek Wileńskiego Towarzystwa Lekarskiego. W 1932 r. wyjechał z Wilna przyjmując pracę lekarza w sierocińcu w Liskowie w Kaliskiem. w 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 54/3, poz. 34 na akt 2863.

Moszyński s. 94; Tucholski s. 140; PSB t.14, s. 218–219; Walczak 1995, s. 109–110; Gliński s.197; Chróścielewski, Śródka s. 47.

KREMKY Edward Kazimierz ur. 23.01.1909 w Jedlance, woj. lubelskie, s. Edwarda Maurycego i Wandy Zofii. Magisterium z geografii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Był pracownikiem naukowym Państwowego Instytutu Kultury Wsi przy Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych w Warszawie. We wrześniu 1939 r. ochotniczo wstąpił do Wojska Polskiego, znalazł się w Kozielsku. Lista wywozowa 025/1 poz. 93, nr akt 23358, PCK 02658.

Tucholski s. 146; WPH 34:1989, nr 4, s. 292.

KROGULSKI Stanisław Henryk ur. 15.07.1905, por. lub ppor. piechoty, rez., absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, doktor chemii adiunkt Zakładu Fizjologii Roślin Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Brał udział w kampanii wrześniowej. Lista wywozowa 052/1, poz.12, nr akt 3069.

Moszyński s. 100; Tucholski s. 146; Walczak 1978, s. 238; Walczak 1990, s. 157.

KROKOWSKI Tadeusz Józef Albin ur. 4.09.1894 w Stanisławowie, s. Zygmunta i Eleonory, ppor. uzbrojenia, rez. Absolwent Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, doktor chemii, adiunkt w Zakładzie Chemii Ogólnej Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego. Lista wywozowa 036/2, poz.61, nr akt 1348, nr PCK 03366.

Tucholski s. 146; Walczak 1978, s. 238; Walczak 1990, s. 157; Łukomski s. 238–239.

KRUSZYŃSKI Jan, dr doc. medycyny na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Uczestnik kampanii wrześniowej. Zginął w Katyniu. Występuje tylko w: Bolewski, Pierzchała s. 128 – cytują za: „Alma Mater Vilnensis“ 1950. Na listach NKWD nieodnaleziony.

KWIATKOWSKI Antoni Konstanty ur. 12.12.1899 w Milewku, woj. warszawskie, s. Ludwika i Heleny. Por. rez. uzbr. kadra 1. Oddziału Służby Uzbrojenia. Dr inżynier geodeta, adiunkt Katedry Geodezji Wydziału Inżynierii Politechniki Warszawskiej, współpracownik naukowy Głównego Urzędu Miar. Lista wywozowa 017/3, poz. 49. nr akt 3329, nr PCK 03474.

Moszyński s. 107; Tucholski s. 152; PSB t.16:1971, s. 352; Walczak 1978, s. 240; Walczak 1990, s. 156.

LIBICKI Janusz Wojciech ur. 23.04.1902 w Warszawie, s. Stanisława i Julii Włodzimierzy, por. kaw. rez. 7 pułku ułanów, dr praw, doc. ekonomii politycznej i skarbowości. Studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ukończył doktoratem w 1931 r. Był uczniem, potem asystentem prof. A. Krzyżanowskiego. 1932–1933 stypendysta Fundacji Rockefellera – przebywał w Stanach Zjednoczonych. W 1935 r. stypendysta tej samej fundacji odbył studia w London School of Economics w Wielkiej Brytanii. Habilitacja na UJ w 1936 r. Był wykładowcą na Wydziale Prawa i na Wydziale Rolniczym UJ oraz w Wyższym Studium Handlowym w Krakowie, 1937 r. mianowany zastępcą profesora ekonomii i skarbowości na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego. Publikował wiele w periodykach naukowych z zakresu ekonomii. Lista wywozowa 035/3, poz. 79, nr akt 4693.PCK 03545.

Moszyński s. 112; Tucholski s. 156; Mikulski s. 252–254; WPH 36:1991, nr 3–4; Walczak 1978, s. 242; Walczak 1990,s. 156; Łukomski s. 239; Swianiewicz s. 103.

ŁAPA Wincenty ur. 14.01.1897 w Jędrzejowie, powiat Opatów Kielecki, s. Piotra i Elżbiety. Por. sł. zdr. rez., kadra zapasowa 7 Szpitala Okręgowego. Studiował na Uniwersytecie Warszawskim, w Rostowie nad Donem, ponownie studiował na Uniwersytecie Poznańskim w latach 1923–1928. W 1928 otrzymał dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Specjalizował się w chemii fizjologicznej. W latach 1924–1930 pracował w Zakładzie Chemii Fizjologicznej Uniwersytetu Poznańskiego, od 1930 w Klinice Chorób Wewnętrznych. Prowadził ćwiczenia, a następnie i wykłady z chemii fizjologicznej. W 1939 r. zmobilizowany z przydziałem

do kadry zapasowej 7 Szpitala Okręgowego. Lista wywozowa 059/1 poz. 103, nr akt 2785.

Tucholski s. 158; Gliński s. 238.

MACISZEWSKI Mieczysław ur. 13.05.1898 w Maciejówce, powiat Słonim, s. Stanisława i Stefanii, lekarz internista. Dyplom doktora wszechnauk lekarskich nr 1975 uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim w 1928 r., specjalizował się w chorobach wewnętrznych. Od 1.12.1920 r. był asystentem w I Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego, następnie w szpitalu ss. Elżbietanek (od 1938 r.). W 1939 r. w stopniu ppr. powołany do WP z przydziałem do kadry zapasowej 1 Szpitala Okręgowego. Lista wywozowa 052/3 poz. 28, nr akt 3326. Nr z ekshumacji PCK 02499.

Moszyński s. 118–119; Tucholski s. 162, 669, 710; Pamiętniki s. 119; Chróścielewski, Śródka s. 48.

MAKAREWICZ Tadeusz, Eugeniusz ur. 8.09.1906 w Lublinie, s. Jana i Marii. Ppr. piech., rez. 5 pp. legionista. Magister filozofii i socjolog, absolwent i pracownik Uniwersytetu Warszawskiego. Doktorat z socjologii. Lista wywozowa 035/4 poz. 87, nr akt 1611.

Tucholski s. 163.

MICHALSKI Stanisław Wojciech ur. 23.04.1900 w Sanoku, s. Kazimierza i Eleonory. Por. wet. rez. PKU Lwów Miasto. Studia we Lwowie skończył w 1925 r., w 1929 r. uzyskał dyplom doktora weterynarii, następnie był adiunktem Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, wykładał rentgenologię. Lista wywozowa 025/3 poz. 58, nr akt 230, nr z ekshumacji PCK 01186

Moszyński s. 126; Tucholski s. 169; WPH 36:1991, nr 1, s. 365–366; Walczak 1978, s. 247; Walczak 1990, s. 156; Lutyński s. 16.

MIJAKOWSKI Franciszek Zygmunt Ksawery ur. 10.04.1907 w Morkostanie na Wołyniu, s. Jana i Pauliny. Ppr. art. rez. 27 pułku artylerii lekkiej. Inż. rolnik, absolwent i asystent fizjologii w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Brał udział w kampanii wrześniowej. Lista wywozowa 017/3 poz. 85, nr akt 1921.

Tucholski s. 170; WPH 34:1989, nr 4, s. 297; Walczak 1978, s. 247; Walczak 1990, s. 157.

MITKUS Witold ur. 17.09.1889 w Zakrzewie pod Lublinem (wg innych w Kownie), s. Józefa i Marii. Studiował na wydziale lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jako student ostatniego roku, a następnie lekarz pracował w Zakładzie Bakteriologiczno-Seriologicznym oraz Zakładzie Szczepień Ochronnych Przeciwno Wodostretowi w Krakowie. W 1921 r. w stopniu kapitana przeniesiony do rezerwy pracował jako lekarz Kasy Chorych w Warszawie i ordynator kontraktowy

Szkoły Podchorążych Sanitarnych, starszy asystent Kliniki Psychiatrycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Lista wywozowa 059/1 poz. 109, nr akt 2038.

Moszyński s. 129; Tucholski s. 171 i 718; Gliński s. 270–271; WPH 36:1991, nr 2, s. 411–412; Chróścielewski, Śródka s. 49.

MOLEDZIŃSKI Kazimierz ur. 1.03.1908 w Suszy na Kaukazie, s. Stefana i Marii, ppr. rez. 6 pp Legionów. Historyk sztuki. Studiował na Uniwersytecie Warszawskim, w Paryżu i na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1930 r. był młodszym asystentem Studium słowiańskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, w 1932 r. zdobył doktorat i w roku następnym wraca do Warszawy. Uzyskał roczne stypendium Fundacji Kultury Narodowej i został przyjęty do Akademii Sztuk Pięknych. W 1934 r. podjął pracę w Muzeum Narodowym początkowo w Archiwum Ikonograficznym a następnie jako bibliotekarz. Pozostawił wiele publikacji naukowych. W 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 029/2 poz. 85, nr akt 2698, nr ekshumacji PCK 03018.

Tucholski s. 172; WPH 42:1997, nr 1–2, s. 367–368; PSB 16: 1978, s. 623–624.

MORAWSKI Adolf Jan ur. 17.06.1895 w Krzynowłodzie Wielkiej, pow. Przasnysz, s. Apolinarego i Zofii, por. rez. WP, inż. elektryk. Kończy wśród pierwszych absolwentów Politechnikę Warszawską. Od 1924 pracuje w Elektrowni Okręgowej w Zagłębiu Krakowskim. Od 1935 r. prowadzi ćwiczenia, później też wykłady z urządzeń elektrycznych na Politechnice Warszawskiej. Od 04.10.1937 powołany na profesora nadzwyczajnego tego Wydziału. Działał w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich, był członkiem kilku komisji, sekretarzem Zarządu Głównego, był przewodniczącym Komisji Przepisów Budowy i Ruchu oraz Przyrządów Wysokiego Napięcia Centralnej Komisji Normalizacji Elektrycznej SEP, przewodniczącym Grupy Elektryfikacyjnej. Był siałym delegatem Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego do Komitetów Studiów Wyłączników Olejowych przy Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej, konsultantem i doradcą wielu przedsiębiorstw i instytucji. Na początku 1939 r. mianowany przewodniczącym podkomisji Polskiego Komitetu Energetycznego dla opracowania generalnego projektu elektryfikacji Polski na najbliższe 10 lat. Lista wywozowa 036/2 poz. 52, nr akt 2288, nr ekshumacji PCK 03704.

Moszyński s. 130; Tucholski s. 172; WPH 34:1989, nr 4, s. 298–299; Walczak 1987, s. 249; Walczak 1990, s. 156.

NELKEN Jan Władysław ur. 16.03.1878 we wsi Skomoroszki w gub. kijowskiej, s. Edwarda i Eugenii. Kpt. rez. lekarz wojskowy, psychiatra.

W 1896 r. rozpoczął studia na wydziale lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W 1899 r. zagrożony aresztowaniem w związku z wolnościowymi wystąpieniami wyjechał do Kazania, tam kontynuował studia. Dyplom otrzymał w październiku

1902 r., nostryfikował w 1908 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W Krakowie pracował jako asystent Kliniki Neurologiczno-Psychiatrycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1909 r. po obronie pracy doktorskiej otrzymał stopień doktora medycyny, wkrótce wyjechał do Szwajcarii, gdzie był asystentem w Klinice Psychiatrycznej E. Bleulera w Zurychu. Przebywał też w Paryżu i Berlinie zapoznając się z lecznictwem psychiatrycznym. Wrócił do kraju w 1912 r. i pracował kolejno w szpitalach psychiatrycznych Lwowa i Krakowa. W 1919 r. wstąpił do WP i został kierownikiem naukowych (starszym ordynatorem) Oddziału Psychiatrycznego w Szpitalu Szkolnym Oficerskiej Szkoły Sanitarnej, od 1930 r. Centrum Wyszkożenia Sanitarne w Warszawie. Był stałym biegłym sądowym w Warszawie w dziedzinie psychiatrii. Brał udział w pracach komisji kodyfikacyjnej w zakresie przepisów o niepoczytalności oraz leczniczych środków zabezpieczających w Kodeksie Karnym z 1932 r. Był współzałożycielem Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego i członkiem jego Zarządu, od 1925 r. wiceprezesem do czasu przekształcenia towarzystwa w Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii. W 1934 r. przeniesiony w stan spoczynku w stopniu pułkownika. W 1939 r. powołany do służby czynnej z przydziałem do Centrum Wyszkożenia Sanitarne w Warszawie, ewakuowany na wschód dostał się do niewoli. Pozostawił wiele publikacji. Posiadał odznaczenia: Krzyż Niepodległości; Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi; Medal za Wojnę 1918–1921; Polska Swemu Obrońcy; Medal Dziesięciolecia Niepodległości. Lista wywozowa 017/2poz. 16, nr akt 1952, nr ekshumacji PCK 65.

Moszyński s. 133; Tucholski s. 175 i 631; Chróścielewski, Śródka s. 49; Gliński s. 283–284; Meirchak s. 20.

NIEMIROWICZ-SZCZYT Kazimierz ur. 01.11.1901 w Rożanogródku pow. Pińsk, s. Zdzisława i Aleksandry. Por., sł. zdrowia, rez., kadra zapasowa I Szpitala Okręgowego. Dyplom lekarski uzyskał na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Doktor medycyny, asystent Kliniki Psychiatrycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Lista wywozowa 032/4 poz. 24, nr akt 2232, nr z ekshumacji PCK 01688.

Tucholski s. 176 i 675; WPH 36:1991, nr 1, s. 368; Gliński s. 286–287; Chróścielewski, Śródka s. 49; Walczak 1990, s. 156; Wołagiewicz 1991, s. 153.

NOSZCZYK Henryk Ignacy ur. 06.07.1896 w Żarkach pow. Będzin, s. Tomasza i Marii. Por., sł. zdr., rez. kadra zapasowa I Szpitala Okręgowego, doktor medycyny, chirurg. Studiował od 1916 r. na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego i na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1918 r. pracował jako lekarz wojskowy w Wojskowej Klinice Chorób Nerwowych i Psychiatrycznych w Krakowie. Uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej. Studia ukończył w 1924 r. uzyskując tytuł doktora wszechnauk lekarskich, specjalizował się w chirurgii.

W 1930 r. przeniósł się do Warszawy, był adiunktem w I Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Warszawskiego. Był członkiem Izby Lekarskiej Warszawsko-Białostockiej. Zmobilizowany w 1930 r. wraz ze szpitalem ewakuowany na wschód dostał się do niewoli w okolicach Zbaraża. Lista wywozowa 025/1 poz. 65, nr akt 3336, nr ekshumacji PCK 01202.

Moszyński s. 135–136; Tucholski s. 177; WPH 41:1996, nr 2, s. 357; Chróścielewski, Śródka s. 49.

NOWICKI Tadeusz ur. 5.01.1904, s. Jana i Franciszki, ppor. piechoty, rez., inżynier leśnik, starszy asystent w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego i urzędnik w Departamencie Leśnictwa w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych w Warszawie. Zmobilizowany w Kowlu, dostał się do niewoli. Lista wywozowa 0 25/3, poz. 42, nr akt 2179

Moszyński s. 137; Tucholski s. 179; Walczak 1978, s. 251.

OFICJALSKI Piotr ur. 14.10.1901 we wsi Krzyżanówka pow. Iłża, woj. kielecki, s. Mikołaja i Józefy, ppor., rez., kadra zapasowa 3 Szpitala Okręgowego, doktor farmacji. Studiował na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, dyplom otrzymał w 1930 r., stopień doktora farmacji 2.06.1936 r. Pracował jako adiunkt w Katedrze Chemii Organicznej prof. Muszyńskiego na Uniwersytecie w Wilnie. Zmobilizowany w 1939 r., dostał się do niewoli.

Lista wywozowa 029/2, poz. 52, nr akt 4552, nr z ekshumacji PCK 06.

Moszyński s. 138; Tucholski s. 180 i 463; WPH 39:1994, nr 1–2, s. 324–325; Walczak 1978, s. 252; Walczak 1990, s. 156; Chróścielewski, Śródka s. 49.

PIEŃKOWSKI Stefan Kazimierz ur. 27.08.1885 w Warszawie s. Walentego i Józefy, mjr WP, neurolog i psychiatra. Studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim ukończył doktoratem. W czasie studiów dodatkowo specjalizował się w bakteriologii i biologii ogólnej oraz embriologii. Do pierwszej wojny światowej był asystentem w Klinice Neurologiczno-Psychiatrycznej na UJ, w czasie wojny kierował oddziałem neurologiczno-psychiatrycznym wojskowego szpitala w Żytomierzu. W latach 1919–1923 ponownie pracował jako asystent neurologii i psychiatrii na UJ oraz wykładał fizjologię nerwów. Od 1923 r. przeniósł się do Warszawy i do 1928 r. był ordynatorem szkolnego Szpitala Szkoły Podchorążych Sanitarnych. Podróżował na specjalizację do Paryża, gdzie studiował neurologię, psychiatrię, fizjologię i elektroterapię. W 1926 r. habilitował się z neurologii na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1928–1932 w randze majora kierował Oddziałem Neurologicznym Centrum Wyszkolenia Sanitarnego w Warszawie oraz jako docent neurologii i psychiatrii wykładał na Uniwersytecie Warszawskim. Był członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, prezesem Towarzystwa Neurologicznego w Krakowie, członkiem Rady Naukowej Lotniczo-Lekarskiej w Warszawie, redaktorem kwartalnika „Neurologia

Polska“. Posiadał odznaczenia: Komandoria Orderu Polonia Restituta i dwukrotnie Złoty Krzyż Zasługi. Był jeńcem w Kozielsku, gdzie spisywał pamiętnik. Lista wywozowa 017/3, poz. 92, nr akt 1156, nr z ekshumacji PCK 0988.

Moszyński s. 148; Tucholski s. 190; WPH 34:1989, nr 4. s. 303–304; Walczak 1978, s. 257; Gliński s. 325–326; Chróścielewski, Śródka s. 50; Pamiętniki s. 64–85.

PLEWNIAK Wojciech ur. 117.04.1893 w Krzyżanowicach koło Bochni, s. Bona-wentury i Katarzyny. Kpt. rez., kadra zapasowa 7 Szpitala Okręgowego. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Studia medyczne odbył w Warszawie, dyplom w 1925 r. Do 1928 r. pracował w II Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersyte-tu Warszawskiego i Instytucie Rentgenologicznym Klinik Uniwersyteckich w Szpitalu Dzieciątka Jezus. Od 1928 do 1929 r. był asystentem rentgenologii Szpitala im. Marszałka Piłsudskiego, od 1929 r. do wybuchu wojny w Kaliszu kierował pracownikami rentgenologicznymi. Posiadał odznaczenia: Krzyż Niepod-ległości i Srebrny Krzyż Zasługi. W czasie działań wojennych dostał się do nie-woli. Lista wywozowa 025/4, poz. 72 nr akt 2844, nr z ekshumacji PCK 02728.

Moszyński s. 151; Tucholski s. 193; WPH, t.36: 1991, nr 1, 374; Chróścielewski, Śródka s. 51; Blomberg, Nowakowski s. 84.

POHORECKI Bolesław Norbert ur. 06.06.1878 w Warszawie, s. Nikodema, Bo-lesława i Zuzanny. Prawo studiował 1897–1901 na Uniwersytecie Warszaw-skim, dyplom kandydata praw uzyskał w 1903 r. W latach 1903–1904 uzupełniał studia w Paryżu. Wykładał prawo cywilne na Wyższych Kursach Administracyj-nych dla urzędników i później w Ministerstwie Sprawiedliwości. W 1917 r. zo-stał sędzią Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Brał udział w układaniu „głównych zasad Polskiej procedury cywilnej“. Posiadał odznaczenia: Order Odrodzenia Polski III Klasy i Krzyż Komandorski Polonia Restituta z Gwiazdą II Klasy. W 1939 r. dostał się do niewoli. Lista wywozowa 036/4 poz. 77, nr akt 4841, nr z ekshumacji PCK 0409.

Tucholski s. 194; WPH, t.34: 1989, nr 4, 306.

REJECKI Jan ur. 20.08.1918 r. w Końskich, s. Bolesława i Natalii. Ukończył Stu-dium Wychowania Fizycznego na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznań-skiego w 1939 r., był instruktorem szybowcowym w Studium WF Uniwersytetu Poznańskiego. We wrześniu 1939 r. jako ppor. rez. pilot zmobilizowany do 33 es-kadry obserwacyjnej dostał się do niewoli. Lista wywozowa 036/3 poz. 57 nr akt 2865, nr z ekshumacji PCK 2526.

Moszyński s. 160; Tucholski s. 201.

RODZIEWICZ Antoni ur. 19.01.1895 w Wilnie, s. Konstantego i Marii. Ppor. rez., wojska lotnicze. Pracował na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie nauczając matematyki. Lista wywozowa 025 poz. 45, nr akt 610, nr z ekshumacji PCK 01285. WPH, t.35: 1990, z. 3–4, 344; Lista koszańska s. 30.

ROSNOWSKI Michał Wilhelm ur. 20.09.1897 w Arczyńsku na Syberii, s. Michała (wg Tucholskiego Wilhelma) i Zofii. Ppłk. sł. zdr. służba stała, dr medycyny, od 1.01.1930 major, w 1935 awansował do stopnia podpułkownika. Studia medyczne zaczął w Piotrogradzie na Akademii Wojskowo-Lekarskiej, kontynuował na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Tomsku. W 1919 wstąpił do armii polskiej na Syberii, w 1920 przybył do Polski. Kontynuował studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W 1922 r. otrzymał dyplom doktora wszechnauk medycznych i podjął pracę w Oddziale Klinicznym Chorób Wewnętrznych Szpitala Szkolnego Centrum Wyszkozenia Sanitarnego w Warszawie, wkrótce został tam ordynatorem. W 1939 r. habilitował się na Uniwersytecie Warszawskim i uzyskał tytuł Veniam Legendi w dziedzinie chorób wewnętrznych. W 1939 r. zwiedzał kliniki i pracował w nich w Rzymie, Paryżu i Wiedniu. Od 1926 r. prowadził zajęcia praktyczne z zakresu propedeutyki klinicznej dla słuchaczy Szkoły Podchorążych Sanitarnych i dla Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. W 1939 r. otrzymał nominację na profesora oraz Katedrę Kardiologii na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, którą miał objąć 1.09.1939 r. Posiadał odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi, Medal Niepodległości, Medal Pamiątkowy 10 lecia Odzyskania Niepodległości, medal Za Długoletnią Służbę i francuski medal „Interallie“. Lista wywozowa 017/3 poz. 74 nr akt 1169, nr z ekshumacji PCK 0997.

Moszyński s. 163; Tucholski s. 204 i 638; Chróścielewski, Śródka s. 52; PSB: 1989, s. 114–115; Manteuffel s. 75; Gliński s. 357–358; Walczak 1990, s. 157.

ROGOZINSKI Jerzy Stanisław ur. 22.06.1884 w Warszawie, s. Józefa i Teodory. Major rezerwy, kadra zapasowa I Szpitala Okręgowego. Medycynę studiował w Paryżu, Warszawie, Krakowie i Dorpacie, gdzie w 1908 r. uzyskał dyplom. Zamieszkał w Warszawie, w czasie wojny polsko-bolszewickiej brał udział w walkach na frontach południowym i wschodnim. W 1922 r. przeniesiony do rezerwy do kadry zapasowej sanitarnej. W 1923 r. awansował do stopnia majora. Od 1935 r. był asystentem tytularnym w Klinice Chorób Gardła Nosa i Uszu Uniwersytetu Warszawskiego. W 1939 r. zmobilizowany, dostał się do niewoli. Wymieniany w pamiętnikach S. Pieńkowskiego i A. Solskiego. Lista wywozowa 029/1 poz. 95 nr akt 4408, nr z ekshumacji PCK 01851.

Moszyński s. 161; Tucholski s. 203 i 657; WPH, t.36: 1991, nr 1, 380–381; Chróścielewski, Śródka s. 51; Pamiętniki s. 84 i 103.

ROST Franciszek Ksawery ur. 9.11.1890 w Wielichnowie pow. Kościan, s. Hieronima. Major rez. sł. sanit. doktor medycyny. W latach 1921–1922 był asystentem w Klinice Chorób Kobięcych na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego a następnie dyrektorem szpitala w Nowym Tomysłu. Był członkiem zwyczajnym Wydziału Lekarskiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

od 1927 r. Zmobilizowany w 1939 r. dostał się do niewoli. Lista wywozowa 017/2 poz. 53 nr akt 1776, nr z ekshumacji PCK 01610

Moszyński s. 163; Tucholski s. 204.

SIKORA Aleksander ur. 30.07.1906 w Transborze pow. Mińsk Mazowiecki, s. Leona i Antoniny, ppor. rez. piech. 71 pp, dr fizyki. Studiował na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego, dyplom uzyskał w 1936 r. Pozostał na wydziale w charakterze asystenta w Katedrze Fizyki Doświadczalnej prof. Stefana Pieńkowskiego. Pod jego kierunkiem napisał i w 1938 r. obronił pracę doktorską. Zmobilizowany w 1939 r., dostał się do niewoli w Kozielsku. Lista wywozowa 029/4 poz. 42, nr akt 2285, nr z ekshumacji PCK 03054.

Tucholski s. 211; WPH, t.40: 1995, nr 1–2, 466–467; Walczak 1978, s. 266; Walczak 1990, s. 157; Manteuffel s. 80.

SIKORSKI Henryk ur. 14.12.1892 w Ostrzeszowie woj. poznańskie, s. Lucjana i Walerii. Por. rez., farmaceuta. Studia ukończył na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego, od 1920 docent farmakologii, w latach 30-tych pracował jako adiunkt w Zakładzie Farmakologii Doświadczalnej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1937–1939 wykładał farmakologię dla studentów Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu Warszawskiego. W 1939 r. mianowany profesorem, został kierownikiem nowo organizowanego Zakładu Farmakologii Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu Warszawskiego. Lista wywozowa 032/1 poz. 85 nr akt 3860, nr z ekshumacji PCK 01154.

Tucholski s. 212; WPH, t.34: 1989, nr 4, 311; Chróścielewski, Śródka s. 52; Walczak 1978, s. 267; Walczak 1990, s. 157; Blomberg, Nowakowski s. 86–87; Manteuffel s. 81.

SINIECKI Władysław Feliks ur. 21.06.1903 w Koźminie woj. poznańskie, s. Jana i Cecylii. Por. rez., kadra zapasowa 7 Szpitala Okręgowego. Studiował farmację na Uniwersytecie Poznańskim, dyplom uzyskał 17.10.1929 r. W 1903 r. doktoryzował się i został mianowany adiunktem w Zakładzie Farmacji Stosowanej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego. Lista wywozowa 040/1 poz. 94, nr akt 3687, nr z ekshumacji PCK 02369.

Walczak 1990 s. 157; Tucholski s. 212; WPH, t.41: 1996, nr 1, s. 283; Chróścielewski, Śródka s. 52; Łukomski s. 239.

SPYCHAŁSKI Romuald ur. 20.11.1904 w Panigrodzie pow. Wągrowiec, s. Stanisława i Kazimiery. Por. rez., uzbr., Kadra Okręgu Korpusu I. Studiował na uniwersytetach w Getyndze, Upsali i Poznaniu, gdzie na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym obronił pracę i w 1927 r. uzyskał tytuł magistra chemii. Tu się doktoryzował i zrobił habilitację, był docentem chemii fizycznej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego. Był członkiem zwyczajnym Kolloid-Gesellschaft w Lipsku. W 1939 r. wcielony do kadry oficerskiej

Okręgu Korpusu I w korpusie oficerów uzbrojenia. Lista wywozowa nr 040/2, poz. 94, nr akt 2152.

Tucholski s. 218; WPH, t.41: 1996, nr 2, 269–270; Walczak 1978, s. 269.

STANKIEWICZ Zygmunt ur. 25.03.1887 w Kraśniku Lubelskim, s. Stanisława i Ludmiły. Kpt. rez. sł. zdr., Kadra Zapasowa I Szpitala Okręgowego. Studia medyczne odbywał na uniwersytetach we Fryburgu i Genewie. Dyplom lekarski uzyskał w Genewie 1913 r. Egzamin państwowy zdał w 1914 r. na Uniwersytecie w Charkowie. Od 1915 r. pracował w rosyjskim Czerwonym Krzyżu na terenie Serbii i Białorusi. W latach 1918 do 1925 r. był asystentem a potem prosekto-rem w Zakładzie Anatomii Naturalnej na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W sierpniu 1920 r. odkomenderowany jako lekarz naczelny 201 (3 pułku) szwoleżerów. W jego szeregach uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej. Przeszedł następnie do rezerwy i pracował w Zakładzie Anatomii Opisowej Uniwersytetu Warszawskiego, później w Szpitalu Karola i Marii jako kierownik pracowni rentgenologicznej. Działał w Polskim Towarzystwie Radiologicznym, przed wybuchem wojny był kierownikiem Pracowni Rentgenologicznej Szpitala Przemienienia Pańskiego. Opracował „Polski Słownik Lekarski Radiologiczny i Światłolecznicy”. Zostawił kilka innych ważnych publikacji w czasopiśmie polskich, francuskich i niemieckich. Lista wywozowa 059/1 poz. 106, nr akt 4368.

Tucholski s. 718; WPH, t.41: 1996, nr 4, 272–273; Gliński s. 386; Kryski-Karski s. 13,41 poz. 10380; Łoza, *Czy wiesz kto to jest*.

STEFANOWSKI Antoni ur. 22.10.1885 w Niesinie gubernia witebska, s. Adama i Stefanii. Pułk. san. rez., doktor medycyny. Studia lekarskie ukończył w 1914 r. na Uniwersytecie w Heidelbergu, gdzie uzyskał dyplom lekarski. Studiował też na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Lipsku. W okresie wojny polsko-bolszewickiej był w Wojsku Polskim szefem sanitarnym dywizji. Po wojnie pracował jako asystent w Katedrze Histologii a następnie jako ordynator w Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego i na Oddziale Chorób Wewnętrznych Szpitala Dzieciątka Jezus w Warszawie. W czasie działań wojennych 1939 r. służył w Szpitalu Centrum Wyszkozenia Sanitarnego. Posiadał odznaczenia: *Virtuti Militari* V Klasy, Krzyż Walecznych, Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski. Lista wywozowa 015/2 poz. 54, nr akt 2125, nr z ekshumacji PCK 0492.

Tucholski s. 221; WPH, t.34: 1989, nr 4, 312; Chróścielewski, Śródka s. 53; Gliński s. 388; Walczak 1978, s. 270; Walczak 1990, s. 157.

SZEPELSKI Konrad ur. 14.01.1896 w Ostrogu na Wołyniu, s. Jana i Amelii. Por. sł. zdr. rez. Kadra Zapasowa I Szpitala Okręgowego. Studia rozpoczął na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, później jako

ochotnik brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Dyplom uzyskał w 1922 r. i dalej kształcił się w Państwowym Instytucie Dentystycznym, który ukończył w 1925 r. Był docentem stomatologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Następnie został mianowany profesorem i kierownikiem Kliniki Dentystryczno-Zachowawczej w Warszawie, a potem ordynatorem Oddziału Chirurgiczno-Stomatologicznego Szpitala Ubezpieczalni Społecznej. Był wiceprezesa Naczelnej Izby Lekarsko-Dentystycznej. Opublikował około 40 prac z dziedziny stomatologii. W 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 032/2 poz. 75, nr akt 2860, nr z ekshumacji PCK 01671.

Moszyński s. 186; Tucholski s. 226 i 671; WPH, t.34: 1989, z. 4, 314; Gliński s. 398–399; Chróścielewski, Śródka s. 53.

SZPILEWSKI Wacław ur. 29.09.1900 w Tołkowszczyźnie pow. Mińsk Litewski, s. Franciszka i Walerii. Kpt. sł. zdr., baon KOP „Iwieniec“. Studiował na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Po uzyskaniu w marcu 1930 r. dyplomu pracował jako młodszy asystent w Klinice Psychiatrycznej USB. W 1931 r. został lekarzem kontraktowym na Oddziale Wewnętrznym Szpitala Wojskowego w Wilnie. Od 1937 r. pełnił służbę w baonie KOP „Iwieniec“ jako lekarz baonu. Uczestniczył w działaniach wojennych 1939 r. Dostał się do niewoli.

Tucholski s. 228; WPH, t.35: 1990, nr 3–4, 404–405.

SZYMAŃSKI Karol Stanisław ur. 1.02.1895 w Piotrkowie Trybunalskim, s. Karola i Stanisławy. Medycynę studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W 1918 r. przerwał studia i brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. W 1920 r. został przeniesiony na stanowisko młodszego ordynatora Oddziału Internistycznego Szpitala w Łucku. Potem pracował w Krakowie i Piotrkowie. 20.12.1920 urlopowany z wojska w celu ukończenia studiów. Absolutorium uzyskał w lutym 1920 r., a w lutym 1924 r. dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Po uzyskaniu absolutorium pracował jako asystent w Klinice Neurologiczno-Psychiatrycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po uzyskaniu dyplomu został starszym asystentem w Klinice kierowanej przez profesora Piltza. 2 września 1924 r. został ordynatorem Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Kochanówce, potem w Warcie pow. Sieradz. W sierpniu 1939 r. zmobilizowany z przydziałem do kadry zapasowej 4 Szpitala Okręgowego w Łodzi. Lista wywozowa 052/4 poz. 16, nr akt 2124.

Moszyński s. 190; Tucholski s. 230 i 713; WPH, t.38: 1993, z.1, 365; Chróścielewski, Śródka s. 54; Gliński s. 406–407.

ŚCIESIŃSKI Kazimierz ur. 2.06.1895 w Wągrowcu, s. Franciszka. Ppor. sł. zdr. rez., doktor medycyny, docent anatomii patologicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Studia medyczne ukończył w 1923 r. z tytułem doktora medycyny, następnie został asystentem w Zakładzie Anatomii Patologicznej UJ. Veniam legendi z zakresu anatomii patologicznej uzyskał w 1938 r., rok później został przez wydział lekarski proponowany na stanowisko profesora i kierownika Zakładu Anatomii Patologicznej. Stanowiska nie objął z powodu wybuchu wojny. Przez czas jakiś pracował w Szpitalu Miejskim w Łodzi jako prosektor. We wrześniu 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 025/2 poz. 61, nr akt 2303, nr z ekshumacji PCK 01028.

Tucholski s. 231; WPH, t.36: 1991, nr 1, 399; Chróścielewski, Śródka s. 54; Walczak 1978, s. 273; Walczak 1990, s. 158; Walter s. 51; *Jeden z wielu wybitnych naukowców*, „Biuletyn Katyński“ nr 41, 1996, s. 98.

TUCHOLSKI Tadeusz ur. 30.04.1898 w Rogowiu koło Pruszkowa, s. Bolesława i Zofii. W czasie wojny polsko-bolszewickiej wstąpił do Wojska Polskiego, po zakończeniu działań skierowany do Szkoły Pirotechnicznej przy Dowództwie Okręgu Korpusu Poznań, po jej ukończeniu był kierownikiem Laboratorium Chemicznego i Pirotechnicznego Warsztatu Amunicyjnego nr 2. Następnie został skierowany na studia w zakresie fizyki i chemii na Uniwersytecie Poznańskim. W 1926 r. został asystentem wolontariuszem. Po ukończeniu studiów przeszedł do rezerwy. W 1928 r. z tytułem magistra został starszym asystentem w Zakładzie Fizyki Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego i kierownikiem ćwiczeń z zakresu chemii lekarskiej. W 1930 r. zrobił doktorat z filozofii. W 1934 r. przebywał na Uniwersytecie Cambridge prowadząc badania pirotechniczne. W 1936 r. habilitował się i w następnym został stałym doradcą Ministerstwa Spraw Wojskowych i członkiem Komisji Materiałów Wybuchowych Towarzystwa Wojskowo-Technicznego. Jednocześnie na Politechnice Warszawskiej wykładał teorię reakcji wybuchowych. W 1939 r. został adiunktem w Zakładzie Technologii Organicznych na Politechnice Warszawskiej. W sierpniu 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 052/2 poz. 40, nr akt 3293, nr z ekshumacji PCK 03804.

Moszyński s. 196; Tucholski s. 236 i 708; WPH, t.34: 1989, nr 4, 314–315; Chróścielewski „Przegląd Lekarski“ 1991: 48, z. 1, s. 166–167; Gliński s. 424; Walczak 1978, s. 276; Łukomski s. 239.

URLIK Markus ur. 17.05.1895 w Warszawie, s. Arona i Zuzanny. Ppor. rez. sł. zdr. kadra zapasowa 9 Szpitala Okręgowego, doktor medycyny. Studia rozpoczął na Politechnice Warszawskiej, potem przeniósł się na Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego. Dyplom doktora wszechnauk lekarskich otrzymał 21.02. 1925 r., po ukończeniu pracował w charakterze wolontariusza w II Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Warszawskiego. Wykładał też łacinę w gimnazjum Pani Kalickiej w Warszawie. Lista wywozowa 017/2 poz. 99 nr akt 2854, nr z ekshumacji PCK 14 i 33(?) Moszyński s. 197; Tucholski s. 238 i 635; WPH, t.37: 1992, z. 2, 410–411; Chróścielewski, Śródka s. 54; Meirtchak s. 24; Wulman, Tenenbaum s. 479.

WASILEWSKI Romuald ur. 23.01.1908 w Ostrołęce, s. Kazimierza i Józefy. Ppor. sł. zdr. rez., magister farmacji. Był asystentem w Pracowni Chemii Analitycznej Ilościowej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, Oddział Farmacji Uniwersytetu Poznańskiego. Lista wywozowa 054/3 poz. 53 nr akt 2746, nr z ekshumacji PCK 04084.

Moszyński s. 200; Tucholski s. 240; Chróścielewski, Śródka s. 55; Walczak 1978, s. 277; Walczak 1990, s. 157.

WEINZIEHER Jan Jakub ur. 11.09.1908 w Będzinie, s. Salomona i Anny. Ppor. rez. 6 pułk lotniczy, lekarz. Studia odbył na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego (zakończone dyplomem 8.07.1931). Specjalizował się w chirurgii. Do kwietnia 1938 r. był asystentem początkowo II, później I Kliniki Chirurgicznej Uniwersytetu Warszawskiego. W 1938 r. wygrał konkurs na ordynatora Oddziału Chirurgicznego Szpitala Żydowskiego w Sosnowcu. W 1939 r. zmobilizowany do 6 pułku lotniczego we Lwowie, dostał się do niewoli. Na listach wywozowych nazwiska nie odnaleziono (być może, iż jest to Wancier, lista wywozowa 036/1 poz. 5 nr akt 2990). Nr z ekshumacji PCK 0613.

Moszyński s. 201; Tucholski s. 242 i 687; WPH, t.38: 1993, nr 3, 375; Chróścielewski, Śródka s. 55; Gliński s. 439–440; Wulman, Tanenbaum s. 484.

WELFE Mieczysław Władysław Franciszek ur. 29.03.1899 w Kolbuszowej koło Mielca, s. Henryka i Władysławy. Por. rez. sł. zdr. kadra zapasowa 4 Szpitala Okręgowego. Studia ukończył na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1925 r. W latach 1926–1928 pozostał na uczelni jako asystent, następnie starszy asystent Kliniki Chirurgicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pracował też jako kierownik Pracownik Rentgenologicznej Krakowskiego Szpitala Okręgowego. W 1934 r. przeniósł się do Łodzi i pracował w Szpitalu Ubezpieczalni Społecznej im. Mościckiego. Działał w Sekcji do walki z gruźlicą i w PCK. 1 września 1939 r. zmobilizowany do 4 Szpitala Wojskowego, ewakuowany na wschód dostał się do niewoli. Lista wywozowa 059/1 poz. 91 nr akt 2299.

Tucholski s. 242 i 718; WPH, t.36: 1991, nr 2, 448–449; Gliński s. 442.

WIECZOREK Antoni ur. 18.12.1889 w Białymstoku, s. Antoniego i Julii. Kpt. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 1 Szpitala Okręgowego, doktor medycyny, okulista. Studia zaczął na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu w Petersburgu. Uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej. W 1920 r. podjął studia medyczne na Uniwersytecie Warszawskim. 16.10.1923 r. otrzymał dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Od 1922 r. był pracownikiem naukowym Instytutu Oftalmicznego, ordynatorem Oddziału Okulistycznego Warszawskiego Szpitala dla Dzieci. Pozostawił dużą liczbę publikacji naukowych. Lista wywozowa 014 z 4.04., poz. 32 nr akt 2401, nr z ekshumacji PCK 0425.

Moszyński s. 202–203; Tucholski s. 243; Chróścielewski, Śródka s. 55; Gliński s. 449–450.

WOJCIECHOWSKI Tadeusz Zdzisław ur. 26.05.1912 w Wodzisławiu na Kielecczyźnie, s. Pawła i Anny. Ppor. piechoty rez. 44 pułku piechoty, magister prawa. W 1933 r. rozpoczął studia na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Pracę magisterską obronił w 1938 r. pod kierunkiem prof. Czumy, który pozostawił go w swojej Katedrze Skarbowości jako asystenta. Przygotowując rozprawę doktorską wyjechał do Francji. Wobec zbliżającej się wojny, powrócił do Lublina i został zmobilizowany do 44 pułku strzelców Armii Amerykańskiej, wyjechał do Równego, tam dostał się do niewoli. Lista wywozowa 035/4 poz. 17 nr akt 1998.

Tucholski s. 248; Winiarz s. 177–179.

WÓJCIK Piotr Paweł ur. 29.06.1903 w Kuklinie koło Mławy, s. Antoniego i Anny. Por. sł. zdr., rez. kadra zapasowa 8 Szpitala Okręgowego, lekarz pediatra i antropolog. Studiował na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Uzyskał dyplom doktora wszechnauk lekarskich w 1930 r. Od 3 roku studiów pracował w Instytucie Nauk Antropologicznych, po dyplomie w Klinice Pediatrycznej Uniwersytetu Warszawskiego na stanowisku asystenta, potem starszego asystenta. Działał w Polskim Towarzystwie Pediatrycznym, Polskim Towarzystwie do Badań nad Gruźlicą, należał do Izby Lekarskiej Warszawsko-Białostockiej. Opublikował liczne artykuły na łamach czasopism: „Życie Dziecka“, „Pediatria Polska“ i „Wiedza Lekarska“. W 1939 r. zmobilizowany jako lekarz pociągu sanitarnego, ewakuowany na wschód, dostał się do niewoli. Lista wywozowa 029/3 poz. 24 nr akt 3437, nr z ekshumacji PCK 03198.

Moszyński s. 209; Tucholski s. 251; WPH, t.35: 1990, nr 3–4, 426–427; Chróścielewski, Śródka s. 56.

WROCZYŃSKI Czesław ur. 19.07.1889 w Białej Podlaskiej, s. Czesława i Jadwigi. Kpt. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 9 Szpitala Okręgowego. Doktor medycyny, wykładowca w Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie, naczelny wizytator higieny szkolnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Studia medyczne ukończył w 1912 r. w Paryżu, potem uzupełniał w Saratowie w Rosji, gdzie zdał egzamin państwowy i otrzymał stopień lekarza. W 1917 r. wrócił do Białej Podlaskiej, tu w 1919 r. został lekarzem powiatowym. W 1920 r. Wódz Naczelny mianował go komisarzem nadzwyczajnym do walki z epidemią duru plamistego na kresach. Uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej. W 1921 r. powołany został na stanowisko referenta w Ministerstwie Zdrowia Publicznego. Wysłany do Stanów Zjednoczonych jako stypendysta zapoznawał się z metodami pracy administracyjnej służby zdrowia. Otrzymał dyplom Higieny Uniwersytetu Johna Hopkinsa w Baltimore. Po powrocie został naczelnikiem Wydziału Chorób Zakaźnych w Ministerstwie Zdrowia Publicznego. W 1923 r. został kierownikiem tworzącej się Szkoły Higieny, w roku następnym powołany na stanowisko generalnego dyrektora służby zdrowia w Ministerstwie Spraw

Wewnętrznych. W 1930 r. doktoryzował się na Uniwersytecie Poznańskim. Od 1935 r. był wykładowcą higieny w Wolnej Wszechnicy Polskiej. Pozostawił ponad 40 publikacji fachowych. Zmobilizowany w 1939 r. znalazł się na terenach wschodnich i w Trębowlu zagarnięty do niewoli. Posiadał odznaczenia: Komandoria Orderu Polonia Restituta i Medal Niepodległości. Lista wywozowa 059/1 poz. 108 nr akt 2367.

Moszyński s. 210; Tucholski s. 251; WPH, t.35: 1990, nr 1–2, 440–441; Chróścielewski, Śródka s. 56; Walczak 1978, s. 282; Walczak 1990, s. 157; Gliński s. 471.

ZAKRZEWSKI Wojciech Sławomir ur. 1.09.1909 w Warszawie, s. Zygmunta. Ppor. sł. zdr. rez. Lekarz internista starszy asystent na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Lista wywozowa 040/1 poz. 1 nr akt 3861, nr z ekshumacji PCK 02409.

Moszyński s. 213; Tucholski s. 254; Chróścielewski, Śródka s. 56; Walczak 1978, s. 283; Walczak 1990, s. 157.

ZALESKI Jakub Zdzisław ur. 25.07.1898. Por. lub ppor. art. rez. 29 pułk artylerii lekkiej, inż. chemik, asystent prof. Ignacego Mościckiego, później pracownik naukowy Chemicznego Instytutu Badawczego w Warszawie. Absolwent Politechniki Lwowskiej.

Tucholski s. 254–255.

ZAWODZIŃSKI Tadeusz ur. 26.06.1898 (wg list NKWD 1896) w Samarkandzie, s. Kazimierza i Stefanii. Medycynę studiował na Uniwersytecie w Moskwie, gdzie zaliczył 2,5 roku. W lutym 1918 r. przez Kijów powrócił do Warszawy. W 1919 r. wstąpił do Wojska Polskiego, brał udział w wojnie z bolszewikami, w 1925 r. kończy studia w Warszawie uzyskując dyplom doktora. Podejmuje pracę w Klinice Ginekologiczno-Położniczej i Chorób Kobięcych Uniwersytetu Warszawskiego początkowo jako asystent, a następnie adiunkt i docent. Pełnił funkcję wiceprezesa Towarzystwa Ginekologicznego. Był od 1934 r. naczelnym redaktorem czasopisma „Ginekologia“. W 1936 r. habilitował się w zakresie położnictwa i ginekologii. Lista wywozowa 036/1 poz. 29 nr akt 2855, nr z ekshumacji PCK 03379.

Moszyński s. 214; Tucholski s. 256 i 687; WPH, t.35: 1990, z. 3–4, 430–431; Chróścielewski, Śródka s. 56; Gliński s. 428–429; Walczak 1978 s. 283; Walczak 1990 s. 157.

ZDUNKIEWICZ Jerzy Marian ur. 23.08.1903 w Warszawie, s. Jana i Stanisławy Jadwigi. Por. sł. zdr. rez. mob. Szpital Centrum Wyszkożenia Sanitarnego. Studia lekarskie ukończył na Uniwersytecie Warszawskim uzyskując dyplom doktora wszech nauk lekarskich 1924 r. Pracował jako internista starszy asystent w Zakładzie Chemii Fizjologicznej na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Lista wywozowa 032/2 poz. 16 nr akt 3711, nr z ekshumacji PCK 01754.

Moszyński s. 215; Tucholski s. 257; Chróścielewski, Śródka s. 56; Gliński s. 484; Manteuffel s. 76; Walczak 1978, s. 283; Walczak 1990, s. 157.

ZENKNER Jan Karol ur. 12.10.1889 w Sygniówce, pow. lwowski, s. Jana i Teresy. Ppłk. wet. WP, kierownik Wojskowej Pracowni Weterynaryjnej. Dyplom lekarza weterynarii otrzymał 18.12.1919 r. w Akademii Weterynarii we Lwowie, od 1913 r. był asystentem Katedry Chorób Wewnętrznych Akademii, w 1914 r. został państwowym asystentem weterynaryjnym, a następnie państwowym lekarzem w starostwie w Mielcu. W 1931 r. otrzymał dyplom doktora medycyny weterynaryjnej na Akademii Weterynaryjnej we Lwowie. Do 1934 r. pozostawał na stanowisku lekarza weterynarii garnizonu Lwów. W 1935 r. przeniósł się do Warszawy, został kierownikiem Wojskowej Pracowni Weterynaryjnej. Lista wywozowa 017/2 poz. 15 nr akt 3268.

Moszyński s. 216; Tucholski s. 257; WPH, t.37: 1992, nr 1–2, 448.

ZERBE Franciszek ur. 5.06.1888 w Montabaur (Prusy), s. Franciszka i Katarzyny. Kpt. rez. sł. zdr. WP kadra zapasowa 7 Szpitala Okręgowego, doktor medycyny. Studia medyczne ukończył we Wrocławiu. 9.08.1914 r. uzyskał dyplom lekarski. W 1918 r. otrzymał stopień doktora medycyny. Był asystentem prof. Hihsberga w Klinice Uniwersyteckiej. W 1920 r. został ordynatorem Oddziału Wewnętrznego Szpitala w Grudziądzu. Od 1927 r. był w Poznaniu lekarzem internistą w Ubezpieczalni Społecznej. Lista wywozowa 022/2 poz. 66 nr akt 1771, nr z ekshumacji PCK 01100.

Moszyński s. 216; Tucholski s. 257; WPH, t.37: 1992, nr 1–2, 449; Chróścielewski, Śródka s. 56.

ZIELIŃSKI Marcin Karol ur. 21.07.1886 w Uchełnej woj. lwowskie, s. Jana i Tekli. Mjr rez. sł. zdr. Studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego psychologię i nauki przyrodnicze, później na uniwersytetach w Wiedniu i Berlinie. W 1909 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim zrobił doktorat z filozofii. Studiował następnie medycynę na UJ i w Wiedniu, gdzie otrzymał dyplom doktora medycyny. W 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich. W grudniu 1934 r. został profesorem tytularnym neurologii i psychiatrii przy Katedrze prof. Stefana Pieńkowskiego na UJ. W listopadzie 1938 r. otrzymał Katedrę Neurologii i Psychiatrii na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego, był też dyrektorem Kliniki Neurologicznej i Psychiatrycznej tegoż uniwersytetu, działał w Izbie Lekarskiej Krakowskiej, Naczelnej Izbie Lekarskiej, Związku Lekarzy Państwa Polskiego i w Towarzystwie Opieki nad Psychicznymi Chorymi w Krakowie. Zmobilizowany we wrześniu 1939 r. jako komendant jednego ze szpitali polowych dostał się do niewoli. Lista wywozowa 017/2 poz. 68 nr akt 1367, nr z ekshumacji PCK 03903.

Moszyński s. 217; Tucholski s. 258 i 663; WPH, t.35: 1990, nr 1–2, 444–445; Chróścielewski, Śródka s. 56; Pamiętniki s. 188–199; Walczak 1978, s. 284; Walczak 1990, s. 157; Gliński s. 489–490; Walter s. 53; Łukomski s. 240.

ZIEMECKI Albin Kazimierz ur. 1.03.1890 w Warszawie, s. Piotra i Marii. Mjr weterynarii sł. stała, 15 pułk ułanów. Dyplom lekarza weterynarii otrzymał 7.06.1914 r. W 1918 r. objął stanowisko starszego asystenta w Zakładzie Anatomii Zwierząt Domowych na Uniwersytecie Warszawskim. Lista wywozowa 025/1 poz. 28 nr akt 1934, nr z ekshumacji PCK 01223.

Tucholski s. 258; WPH, t.37: 1992, nr 1–2, 450.

ZUBERBIER Dionizy Jakub ur. 5.10.1900 w Warszawie, s. Stanisława i Janiny. Por. sł. zdr. rez. WP, lekarz kadra zapasowa 1 Szpitala Okręgowego. Od 1918 r. studia medyczne na Uniwersytecie Warszawskim, przerwane na skutek udziału w wojnie polsko-bolszewickiej, ukończone w 1925 r. dyplomem doktora wszech nauk medycznych. Do stycznia 1929 r. pracował jako asystent Kliniki Laryngologicznej Uniwersytetu Warszawskiego. W 1934 r. mianowany docentem. W 1939 r. zmobilizowany dostał się do niewoli. Lista wywozowa 032/3 poz. 67 nr akt 3853.

Moszyński s. 217; Tucholski s. 259 i 674; WPH, t.35: 1990, z. 3–4, 433; Chróścielewski, Śródka s. 56; Gliński s. 493–494; Manteuffel s. 75; Walczak 1978, s. 284; Walczak 1990, s. 157.

ŻURALSKI Tadeusz Stefan ur. 14.09.1894 r. w Biskupcu dawne Prusy Wschodnie, s. Walentego i Wandy. Studia medyczne zaczął na Uniwersytecie w Królewcu, w 1916 r. powołany do wojska niemieckiego. Po demobilizacji zamieszkał w Poznaniu i na tamtejszym uniwersytecie kontynuował studia medyczne ukończone dyplomem w 1920 r. Pozostał na uczelni, gdzie w latach 1920–1922 był asystentem, następne 7 lat pracował w klinice dla kobiet. W 1928 r. na Uniwersytecie Poznańskim został docentem ginekologii i położnictwa. W roku następnym został naczelnym lekarzem w Szpitalu Ginekologicznym w Poznaniu. Był członkiem zwyczajnym Wydziału Lekarskiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk od 1926 r. W 1939 r. brał udział w działaniach wojennych, dostał się do niewoli. Lista wywozowa 025/2 poz. 97 nr akt 1765, nr z ekshumacji PCK 0675.

Moszyński s. 220; Tucholski s. 375; WPH, t.35: 1990, nr 3–4, 437; Chróścielewski, Śródka s. 57; Łukowski s. 240; Walczak 1978, s. 285; Walczak 1990, s. 157.

ŻYCZYŃSKI Henryk Maria ur. 2.08.1890 r. w Husiatynie woj. tarnopolskie, s. Szczepana i Olimpii, por. rez. W latach 1910–1914 studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. W 1916 r. obronił dysertację doktorską, otrzymując tytuł doktora nauk humanistycznych. Początkowo pracował jako nauczyciel w gimnazjum polskim w Cieszynie, gdzie wykładał estetykę. W 1927 r. przeniósł się do Lublina, objął obowiązki zastępcy profesora i wykładał na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim historię literatury polskiej oraz historię na Wydziale Nauk Humanistycznych. W 1928 r. habilitował się na Uniwersytecie Poznańskim i w następnym roku został mianowany profesorem

nadzwyczajnym historii i literatury polskie, na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL, którego później był dziekanem. Przygotował edycję poezji i prozy Adama Mickiewicza, pism Maurycego Mochnackiego i „Listów z podróży“ A.E. Odyńca. Był członkiem Towarzystwa Naukowego KUL, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Lublinie i współpracownikiem „Głosu Lubelskiego“. Współpracował z Komisją Filologiczną Polskiej Akademii Umiejętności i Towarzystwem Naukowym we Lwowie. W 1937 r. mianowany został profesorem zwyczajnym KUL. Opublikował liczne artykuły w „Dzienniku Polskim“ i „Słowie Polskim“ w Cieszynie. W latach 1921–1927 był redaktorem naczelnym „Miesięcznika Pedagogicznego“. Posiadał odznaczenia: Medal Dziesięciolecia Niepodległości i Srebrny Wawrzyn Polskiej Akademii Literatury. Lista wywozowa 025/5 poz. 18 nr akt 2670, nr z ekshumacji PCK 02797.

Moszyński s. 220; Tucholski s. 262; WPH, t.35: 1990, nr 3–4, 437–438; Winiarz s. 193–195; Walczak 1978, s. 285; Walczak 1990, s. 157.

ŻOCHOWSKI Antoni Wacław ur. 1904 r., dr farmacji, starszy asystent Zakładu Chemii Farmaceutycznej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego. Zmobilizowany w stopniu por. do służby sanitarnej.

Łukomski s. 240.

JĘCY Z OBOZU W STAROBIELSKU, ROZSTRZELANI W CHARKOWIE

ARNEKKER Edward Emil ur. 19.02.1898 (lub 15.07), s. Ryszarda, por. lub kapitan int. rez., socjolog, ekonomista, wykładowca w Centralnym Instytucie Wychowania Fizycznego i Akademii Wychowania Fizycznego oraz Wolnej Wszechnicy Polskiej, pracownik Urzędu Rady Ministrów, autor licznych publikacji. Zmobilizowany do 32 pułku piechoty, dostał się do niewoli. Lista NKWD nr 10.

Moszyński s. 261; Tucholski s. 382 i 914; Walczak 1995, s. 83.

BRONAKOWSKI Wiktor ur. 1.10.1910, s. Juliana i Franciszki. Ppor. piechoty rez. 41 pp. Absolwent i asystent Wydziału Matematyczno-Fizycznego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, działacz Stronnictwa Demokratycznego. Lista NKWD nr 142.

Tucholski s. 389, 566, 918.

CHMIELEWSKI Marian Czesław ur. 8.06.1908, s. Kazimierza Zenona i Magdaleny Kazimiery. Ppor. sł. zdr. rez. 70 pp. Medycynę studiował na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, dyplom otrzymał 29.05.1934. Był zastępcą dyrektora Sanatorium Dziecięcego „Górka“ w Busku Zdroju. Wg „Rocznika Lekarskiego“ z 1938 r. – był asystentem w Klinice Dziecięcej Uniwersytetu Stefana

Batorego w Wilnie. W 1939 r. zmobilizowany w nieznanych okolicznościach dostał się do niewoli. Lista NKWD nr 3538.

Tucholski s. 393 i 977; Gliński s. 53.

CHRZANOWSKI Jakub ur. 25.07.1910 r. w Zaklikowie woj. lubelskie, s. Stanisława i Franciszki. Ppor. sł. zdr. rez. baon ON „Sokółka“. Studiował na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, dyplom uzyskał w 1935 r. Następnie studiował na Wydziale Społecznym Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie. Dyplom uzyskał w 1937 r. Pracował jako internista, zastępca naczelnego lekarza ZUs. Był też asystentem w Klinice Uniwersytetu Warszawskiego. Na życzenie Ministra Zdrowia opracował dla rządu program służby zdrowia. Praktykował również w Szpitalu Powiatowym w Białej Podlaskiej, zmobilizowany w 1939 r., pod Tomaszowem Lubelskim dostał się do niewoli. Był w Szeptówce potem w Starobielsku. Lista NKWD nr 3566.

Moszyński s. 269; Tucholski s. 394 i 978; Gliński s. 55–56.

CICHOCKI Jan ur. 1911 r., s. Piotra. Ppor. piech. rez., oficer żywnościowy I baonu 14 pp. Doktor fizyki teoretycznej, adiunkt Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Warszawskiego. Lista NKWD nr 3605.

Tucholski s. 395 i 979; Manteuffel s. 80.

CZAJKOWSKI Zygmunt Bogdan ur. 9.02.1909 w Łodzi, s. Jana i Michaliny. Studia odbywał na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, dyplom otrzymał 1934 r., specjalizował się w chirurgii. W czasie studiów pracował w Zakładzie Anatomii Opisowej Uniwersytetu Warszawskiego. Był asystentem w tym zakładzie, pracował następnie na Oddziale Chirurgicznym Szpitala Wolskiego i Szpitala Przemienienia Pańskiego w Warszawie. Zmobilizowany w 1939 r. dostał się do niewoli. Wg niektórych źródeł miał być w Kozielsku, rodzina otrzymała listy ze Starobielska. Lista NKWD nr 3692.

Moszyński s. 40; Tucholski s. 396 i 980; Gliński s. 60–61.

DADEJ Kazimierz Władysław ur. 2.10.1886, s. Władysława i Marii. Mjr sł. zdr. rez. kadra zapasowa 5 Szpitala Okręgowego. Doktor medycyny. Do 1937 r. był adiunktem Kliniki Pediatrycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, następnie lekarzem zakładu Leczniczego Dziecięcego w Zakopanym. Lista NKWD nr 1004.

Tucholski s. 398; Walczak 1995 s. 91; Gawenda s. 126.

DREIFUR Hubert Karol ur. 3.12.1909, s. Karola. Ppor. art. rez. 5 pal. art., inż. Był asystentem w Zakładzie Chemii Organicznej Politechniki Lwowskiej. Lista NKWD nr 1028.

Moszyński s. 273; Tucholski s. 401 i 931; Walczak 1990, s. 158.

DUCZKO Kazimierz ur. 5.05.1900, s. Józefa. Ppor. kawalerii rez. 7 pułku strzelców konnych. Doktor chemii, adiunkt Zakładu Badań Środków Spożywczych na Oddziale Farmacji Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego. Lista NKWD nr 1065.

Tucholski s. 402, 932; Łukomski s. 938; Walczak 1978, s. 219.

DZIKOWSKI vel DZIK Bohdan ur. 15.03.1904, s. Rocha. Kpt. piech. rez. 88 pp. Inżynier rolnik, kierownik Pracowni Ziemiaka w Państwowym Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Bydgoszczy. Lista NKWD nr 1042.

Tucholski s. 403 i 932.

GABIŃSKI (GABAŃSKI) Józef ur. 16.01.1889, s. Gerwazego i Jadwigi. Kpt. adm. san. rez. Główna Składnica Sanitarna nr 1. Inżynier chemik, absolwent Politechniki Wiedeńskiej, pracownik naukowy Państwowego Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, Oddział w Bydgoszczy. Lista NKWD nr 946 (?).

Tucholski s. 406–407, 930; Walczak 1995 s. 96.

GALINOWSKI Zdzisław Edmund ur. 15.12.1902 r., s. Aleksandra i Zenobii. Por. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 1 Szpitala Okręgowego. Docent dr medycyny, starszy asystent Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego i lekarz Szpitala Przemienienia Pańskiego. Lista NKWD nr 713.

Moszyński s. 276; Tucholski s. 407, 927; Walczak 1978, s. 222.

GOĆKOWSKI Jan ur. 21.12.1900 r., s. Romana. Por. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 1 Szpitala Okręgowego. Lekarz dermatolog, doktor medycyny, starszy asystent na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. Lista NKWD nr 683.

Moszyński s. 278; Tucholski s. 410; Walczak 1995, s. 98.

GOEBEL Franciszek ur. 24.10.1896 (lub 1898), s. Wincentego i Heleny, Kpt. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 10 Szpitala Okręgowego. Doktor medycyny, doc. Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Lista NKWD nr 924.

Tucholski s. 410 i 924; Walczak 1978, s. 224; Lutyński s. 11.

GUCWA (lub GUCFA) Witold Józef ur. 14.06.1909, s. Franciszka. Ppor. wet. rez., lekarz weterynarii. Doktorat uzyskał 1935 r. we Lwowie. Był asystentem w Akademii Weterynaryjnej we Lwowie w Katedrze Chemii Fizjologicznej. Lista NKWD nr 624.

Tucholski s. 413 i 926; WPH t. 37: 1992, nr 4, s. 300.

HAREMBSKI Wincenty ur. 15.04.1894 w Połczyniu pow. Września, s. Józefa. Absolwent Uniwersytetu w Monachium, który ukończył w 1921 r. Doktor medycyny. W latach 1914–1916 był w armii niemieckiej, brał udział w Powstaniu Wielkopolskim. Do 1926 r. był asystentem na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu

Poznańskiego, następnie lekarzem w Odolanowie, od 1935 r. w Poznaniu. Był członkiem zwyczajnym Wydziału Lekarskiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk od 1926 r. Lista NKWD nr 3586.

Tucholski s. 978; Gliński s. 135; Rocznik Lekarski 1936 rub. 86; Rocznik Lekarski 1938 rub. 475.

HETPER Władysław Benedykt

Oficer rez., mgr matematyki na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Na listach NKWD brak nazwiska.

Tucholski s. 416.

HETPER Zygmunt Aleksander ur. 6.09.1887, s. Leopolda. Por. piech. rez., oficerska kadra OK VII. inż. chemik. Był asystentem na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego oraz wykładowcą w Wyższej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu. Wybitny działacz i propagator turystyki na Sądecczyźnie. Lista NKWD nr 3574.

Tucholski s. 416 i 978; Walczak 1987 s. 227; Łukomski s. 238.

JELONEK Augustyn ur. 6.03.1906, s. Eugeniusza. Ppor. rez. 1 baon mostowokolejowy. Absolwent Akademii Górniczej był adiunktem w Katedrze Metalurgii Ogólnej i Metalurgii Żelaza w Krakowie. Wykładał też w Szkole Górniczo-Hutniczej w Dąbrowie Górniczej. Lista NKWD nr 1090.

Moszyński s. 285; Tucholski s. 422 i 932.

KAŁUSKI Roman

Oficer rez. inż. mgr chemik, absolwenta, potem asystent Zakładu Chemii Fizycznej Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie lub Politechniki Lwowskiej. Na listach NKWD nie odnaleziony.

Tucholski s. 425; Walczak 1995, s. 105.

KARNICKI Feliks ur. 20.06.1906 w Petersburgu, s. Karola i Jadwigi. Por. art. rez. WP 2 dyon art. przeciwlotniczej. Inż. rolnik specjalista w dziedzinie serowarstwa, absolwent SGGW. Po ukończeniu Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie przez 2 lata był asystentem w macierzystej uczelni, następnie przez pół roku odbywał staż w Szwajcarskim Instytucie w Liebefeld-Bern. Do kraju wrócił w 1930 r. i podjął pracę w Śląskiej Izbie Rolniczej. Pracował jednocześnie jako nauczyciel w Państwowej Szkole Gospodarstwa w Cieszynie. Zmobilizowany w końcu sierpnia 1939 r. wyjechał do Włodzimierza Wołyńskiego i dostał się do niewoli. Lista NKWD nr 1793.

Tucholski s. 427 i 944; Walczak 1990, s. 158; Monografia nekrologiczna s. 105–106.

KARCZEWSKI Kazimierz Aleksander ur. 8.10.1902 w Kowanówku, s. Adama i Emilii. Por. kawalerii WP absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego. Doktor fizyki

i chemii, był asystentem na Wydziale Chemii Politechniki Lwowskiej oraz nauczycielem gimnazjum w Rudzynie-Zamku. Na listach NKWD brak nazwiska. Moszyński s. 287; Tucholski s. 426; „Pamięci bliskich“ s. 120.

KIEŁCZEWSKI Stanisław ur. 15.12.1891 w Nowym Dworze, woj. lubelskie, s. Waława i Wiktorii. Lekarz pediatra. Medycynę studiował w latach 1921–1923 na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, gdzie otrzymał absolutorium i dyplom doktora wszechnauk lekarskich 27.10.1926. Praktykował od 1923 r. w Krakowie jako asystent, a w l. 1926–1927 jako starszy asystent w Zakładzie Anatomii Pastologicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1927–1934 pracował w Szpitalu dla Dzieci im. Św. Ludwika na stanowiskach: sekundariusza i p.o. kierownika szpitala. W latach 1931–1939 był lekarzem pediatrą w Skawinie. Był członkiem Zarządu Związku Lekarzy okręgu Kraków, członkiem Rady Przybocznej Prezydenta Miasta Krakowa. Pozostawił kilka publikacji. Posiadał odznaczenia: Virtuti Militarii V Klasy i Krzyż Walecznych. W sierpniu 1939 r. zmobilizowany i wraz z jednostką ewakuowany na wschód.

Moszyński s. 288; Tucholski s. 428 i 942; „Rocznik Lekarski“ MOS 1936 rub. 402, 416 i 1007.

KOŁODZIEJSKI Jan ur. 21.10.1882 w Warszawie, s. Pawła i Marii. Studiował w Dorpacie, gdzie w 1911 r. uzyskał dyplom doktora medycyny. Przed I wojną światową pracował w Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W czasie I wojny był w armii rosyjskiej, po wojnie pracował w Szpitalu Ujazdowskim w Warszawie, następnie był adiunktem w II Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Warszawskiego. W 1930 r. pracował w Klinice profesora Leriche’a w Strasburgu jako stypendysta Polskiego Komitetu do Zwalczania Raka. Wygrał konkurs na stanowisko ordynatora Oddziału Chirurgicznego w Szpitalu Miejskim Św. Rocha w Warszawie. Pracował tam do końca sierpnia 1939 r. Prowadził wykłady z pierwszej pomocy dla Wydziału Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego. Opublikował kilka prac z zakresu badań nad rakiem. W sierpniu 1939 r. zmobilizowany w stopniu majora do kadry zapasowej I Szpitala Okręgowego. Do niewoli dostał się pod Brześciem. Lista NKWD nr 1622.

Moszyński s. 289; Tucholski s. 431 i 941; Czapski J., *Wspomnienia ze Starobielska* s. 2.

KOROMPAY Emanuel Aladar ur. 23.03.1890, s. Marcina i Emmy. Kpt. int. stan spoczynku, PKU Warszawa Miasto III. Z pochodzenia Węgier, mgr filozofii, lektor języka węgierskiego na Uniwersytecie Warszawskim, pracownik Ambasady Węgierskiej i kierownik Ośrodka Przyjaźni Węgiersko-Polskiej w Warszawie. Był autorem pierwszego słownika polsko-węgierskiego. Brał udział w kampanii wrześniowej w szeregach WP. Lista NKWD nr 1444.

Moszyński s. 290; Tucholski s. 433 i 939; Walczak 1995, s. 109.

KRASUSKI Aleksander Stanisław ur. 3.05.1890 w Warszawie, s. Alojzego. Ppor. śl. zdr. popolite ruszenie, kadra zapasowa I Szpitala Okręgowego. Lekarz internista, mgr historii, dr filozofii. Studia zaczął w 1915 r. na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, przerwał z powodu wojny 1919–1920, w której brał udział. W 1922 r. otrzymał dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Pracował w szpitalach warszawskich, ok. 1930 r. został asystentem w Zakładzie Historii Medycyny Uniwersytetu Warszawskiego. Uczęszczał na wykłady M. Handelsmana oraz na wykłady z historii kultury i socjologii prof. Stefana Czarnowskiego. Uzyskał też stopień magistra historii, następnie tytuł doktora z zakresu historii medycyny. Przygotowywał pracę habilitacyjną, która została przyjęta przez Komisję Historii Medycyny Nauk Przyrodniczych i Matematycznych PAN. Wojna 1939 r. przerwała proces habilitacyjny. Lista NKWD nr 1729.

Moszyński s. 292; Tucholski s. 436 i 943; Gliński s. 198; Walczak 1995, s. 112; Walczak 1990, s. 158; Meirtchak s. 33.

KRZETUSKI Karol ur. 14.07.1869, s. Filipa. Mjr w stanie spocz., dr praw, wykładowca w Wyższej Szkole Handlowej, autor publikacji zawodowych m.in., *Polityka bankowa*. Współzałożyciel Stronnictwa Demokratycznego. Radny Krakowa. Lista NKWD nr 1421.

Tucholski s. 438 i 939; Mikulski s. 228–229.

LEVITTOUX Henryk ur. 31.03.1899 w Rokitnie, gubernia kurska, s. Jana i Marii. Mjr śl. zdr. st., doktor medycyny, specjalista chirurgii urazowej, kierownik Chirurgii Kostnej w I Szpitalu Okręgowym, również adiunkt na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. W wrześniu 1913 r. wstąpił na Wydział Lekarski Uniwersytetu Św. Włodzimierza w Kijowie. W 1918 r. przeniósł się na Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego, absolutorium otrzymał 29.03.1924, następnie 3.07.1924 dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Specjalizował się w chirurgii i ortopedii. W latach 1918–1920 brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Od 1920 r. przydzielony do Szpitala Ujazdowskiego w Warszawie. 19.04.1933 został ordynatorem i w stopniu podpułkownika został kierownikiem Oddziału Chirurgii Kostnej w I Szpitalu Okręgowym w Warszawie. W tym czasie był także adiunktem w Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1931–1938 był przez 2 kadencje sekretarzem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ortopedów i Traumatologów. We wrześniu 1939 r. wraz ze szpitalem ewakuowany na wschód, dostał się do niewoli. Pozostawił szereg publikacji z zakresu swej specjalizacji. Publikował w „Lekarzu Wojskowym“, „Chirurgii Polskiej“ i „Polskim Przeglądzie Chirurgicznym“. Lista NKWD nr 2023.

Moszyński s. 297; Tucholski s. 444 i 949; Manteuffel s. 75; Walczak 1987, s. 241. Wołagiewicz, s. 286.

LEWENFISZ Henryk ur. 31.05.1891. Ppor. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 1 Szpitala Okręgowego. Lekarz laryngolog, docent dr Uniwersytetu Warszawskiego. Na listach NKWD brak.

Moszyński s. 297; Tucholski s. 444; Meirtchak s. 34.

LIPKA Jan ur. 24.07.1904, s. Franciszka i Michaliny. Ppor. piech. rez. 8 komp. 11 pp. Kierownik Uniwersytetu Ludowego im. W. Orkana w Szyncach koło Krakowa, zasłużony działacz społeczny, współpracownik Instytutu Gospodarstwa Społecznego w Warszawie. Autor licznych publikacji z dziedziny ekonomii i zagadnień społecznych oraz stosunków wsi polskiej. Lista NKWD nr 1940.

Moszyński s. 297; Tucholski s. 445 i 947.

MANTEUFFEL-SZOEGE Edward Antoni, ur. 5.07.1908, s. Leona i Anieli Tekli. Ppor. kawalerii rez. 5 baon pancerny. Artysta grafik, asystent w Katedrze Grafiki Użytkowej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Lista NKWD nr 2052.

Moszyński s. 301; Tucholski s. 452 i 949.

MARCINKIEWICZ Józef ur. 30.03.1910 w Sokółce, woj. białostockie, s. Klemensa i Aleksandry. Por. rez. matematyk. Matematykę studiował w latach 1930–1933 na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Już na II roku współpracował z profesorem Antonim Zygmudem, jednym z najwybitniejszych matematyków polskich, późniejszym profesorem w Cambridge. Od 1939 r. był młodszym asystentem w Katedrze Matematyki USB. Doktorat zrobił w 1935 r. W latach 1935–1936 jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej przebywał we Lwowie. Habilitował się w 1937 r. w Wilnie i wiosną 1939 r. otrzymał stypendium Funduszu Kultury Narodowej na studia zagraniczne, przebywał w Londynie i Paryżu. Na wieść o wybuchu wojny powrócił do kraju, i uczestniczył w kampanii wrześniowej. Określany powszechnie jest jako najwybitniejszy matematyk polski. W 1939 r. otrzymał propozycję objęcia Katedry Matematyki na Uniwersytecie Poznańskim. Lista NKWD nr 2291. Tucholski s. 452 i 951; PSB t. 19:1974, s. 587–588; WPH t. 35: 1990, nr 1–2, s. 398; „Polska Zbrojna“ 1990 r., nr 38, s. 4.

MARYJOWSKI Józef ur. 16.04.1892, s. Antoniego. Lekarz weterynarii, kpt. rez. Dyplom uzyskał w 1920 r. we Lwowie, doktorat w 1928 r. w Warszawie. Był asystentem w Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, a następnie na Wydziale Weterynaryjnym Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1931–1939 był samorządowym lekarzem weterynarii w Warszawie. Lista NKWD nr 2292. Moszyński s. 301; Tucholski s. 452 i 954; WPH t. 38:1993, nr 1, s. 295; Lutyński s. 16.

MACZYŃSKI Kazimierz ur. 24.07.1902 w Radomiu, s. Władysława Jana i Kazimierzy. Por. piech. rez. 72 pp. mob: Rembertów. Od 1921 r. studiował na Wydziale

Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. W 1926 r. ukończył studia i zapisał się na roczny kurs bibliotekarski, po nim pracował w bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Obronił pracę doktorską i pracował naukowo. W sierpniu 1939 r. ochotniczo wstąpił do wojska. Lista NKWD nr 2228.

Moszyński s. 302; Tucholski s. 454 i 953; Walczak 1995, s. 123; Winiarz s. 315–316.

MITERA Zygmunt Wiktor Antoni ur. 17.01.1903 w Skołoszynie koło Jasła, s. Adolfa i Walerii. Ppor. łączności rez. p. radio, geofizyk doktor nauk technicznych. Był absolwentem Akademii Górniczej w Krakowie oraz School of Mines w Golden (USA). Wykładał geofizykę w Katedrze Geologii Stosowanej na Wydziale Górniczym Akademii Górniczej w Krakowie. Prowadził badania górniczo-geofizyczne i poszukiwania złóż roponośnych z ramienia Państwowego Instytutu Geologicznego. Lista NKWD nr 2047.

Moszyński s. 303; Tucholski s. 457 i 949; Walczak 1990, s. 158; Walczak 1995, s. 124; Czapski s. 66; A. Rybicki „To zaszczyt, że mogę bronić ojczyzny...“, „Biuletyn Katyński“ nr 44, Kraków 1999, s. 15–20.

MOZOŁOWSKI Stefan Andrzej ur. 19.02.1892 w Sanoku, s. Józefa. Płk. doktor medycyny. Medycynę studiował w latach 1910–1917 na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Dyplom uzyskał 1.08.1917. W okresie 1914–1916 służył w Legionach Polskich. Pracował w Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, następnie w latach 1917–1918 na Oddziale Neurologii Szpitala Powszechnego we Lwowie. W 1919 r. zamieszkał w Warszawie i został ordynatorem Oddziału Neurologicznego Szpitala Szkolnego Ujazdowskiego Centrum Wyszkozenia Sanitarnego. Brał żywy udział w działalności Polskiego Towarzystwa Neurologicznego, w którym piastował godności od sekretarza do prezesa. Zainicjował i przeprowadził ankietę Polskiego Towarzystwa Neurologicznego w sprawie potrzeb neurologii polskiej, a jej wyniki ogłosił 5.06.1937 na I Zjeździe Neurologów Polskich we Lwowie. Był lekarzem przybocznym Marszałka Józefa Piłsudskiego, był przy jego śmierci i sporządził akt zgonu, następnie asystował przy przewiezieniu mózgu w celach naukowych do Wilna. Działał w Izbie Lekarskiej. Prowadził Biuro Propagandy Medycyny Polskiej za granicą. Posiadał odznaczenia: Krzyż Virtuti Militari. W 1939 r. w czasie mobilizacji został komendantem Szpitala Wojennego w Tarnopolu. Lista NKWD nr 2194.

Moszyński s. 304; Tucholski s. 458 i 952; WPH t. 38: 1993, nr 1, s. 297; Gliński s. 277.

NADOLSKI Jerzy ur. 11.10.1885 w Sannikach koło Gostynina, s. Stanisława i Zofii. Pułk. sł. zdr. sł. stała. Studia medyczne ukończył na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1914 r. otrzymał dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Jako ochotnik był w Legionach Polskich lekarzem baonowym. Po 1921 r. w stopniu ppułk. był szefem sanitarnym Okręgów Korpusów VIII i I. Od 1936 r. był dyrektorem

Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie, we wrześniu 1938 r. przekształconego w Akademię Wychowania Fizycznego im. J. Piłsudskiego. Był przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego Pisma „Kultura Fizyczna“ od 1937 r. „Wychowanie Fizyczne“. Posiadał odznaczenia: Krzyż Zasługi z Koroną na wstędze, Order Virtuti Militari V Klasy, Krzyż Niepodległości, Krzyż Walecznych (4 krotnie), Złoty Krzyż Zasługi Medalu Wolności, brązowy Signum Laudis oraz inne zagraniczne m.in. jugosłowiański, papieski i estoński. W 1939 r. był w rezerwie Departamentu Służby Zdrowia Ministerstwa Spraw Wojskowych. Aresztowany 21.09.1939 r. w Łucku. Lista NKWD nr 2337.

Moszyński s. 305; Tucholski s. 459 i 955; Gliński s. 281–282; PSB t.22:1977, s. 434; Siemiński s. 386.

NEUGEBAUER Kazimierz Edmund ur. 19.12.1903, s. Edmunda i Zofii. Por. sł. zdr. rez., kadra zapasowa I Szpitala Okręgowego, doktor medycyny, docent anatomii, kierownik prosektorium w Zakładzie Anatomii Prawidłowej Uniwersytetu Warszawskiego. Lista NKWD nr 2341.

Moszyński s. 305; Tucholski s. 460 i 955; Walczak 1995, s. 126.

PIOTROWICZ-LELIWA Karol Ludwik ur. 23.10.1901 w Bochni, s. Sebastiana i Marii. Ppor. piech. rez. 20 pp., legionista, doktor filozofii. Studia rozpoczął w 1920 r. na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, jednocześnie studiował historię i polonistykę. W 1924 r. otrzymał absolutorium, rok później doktorat z filozofii. W 1929 r. rozpoczął pracę w Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego, przeszedł wszystkie stopnie hierarchii od asystenta, przez asystenta bibliotecznego do adiunkta – nominację otrzymał w 1934 r. Został dyrektorem Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności w 30-tym roku swego życia i nadal pracował w bibliotece UJ. Był wykładowcą na kursach organizowanych przez Bibliotekę Jagiellońską i Związek Bibliotekarzy Polskich. Był członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa Historycznego i Rady Związku Bibliotekarzy Polskich. Od 1937 r. był sekretarzem redakcji „Przeglądu Bibliotecznego“, współpracował z redakcją encyklopedii Guttenberga oraz Polskiego Słownika Biograficznego, był aktywnym działaczem Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Historycznego. Uczestniczył w pracach Komisji Historycznej Polskiej Akademii Umiejętności. Lista NKWD nr 2582.

Tucholski s. 470 i 959; Walczak 1990, s. 158; Walczak 1995, s. 258; Mikulski s. 350–353.

PISKORSKI Tomasz Henryk ur. 21.12.1898 w Warszawie, s. Wacława i Kazimiery. Ppor. kaw. rez., 21 pułk ułanów. Prawnik, publicysta i działacz harcerski. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, po demobilizacji podjął studia na Wydziale Nauk Politycznych i Społecznych Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie – ukończył w 1935 r. Był współzałożycielem i długoletnim członkiem

oraz przewodniczącym Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej. Posiadał odznaczenia: Krzyż POW i Krzyż Legionowy. Lista NKWD nr 2509.

Tucholski s. 471; WPH t.34:1989, nr 4, s. 305.

PRONER Mieczysław Julian ur. 11.08.1903 r. w Warszawie, s. Maurycego i Salomei. Ppor. farmaceuta. W 1920 r. zaczął studia na Politechnice Warszawskiej, w 1921 r. przeniósł się na Wydział Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego, w 1924 r. uzyskał dyplom magistra farmacji. Studiował następnie na Uniwersytecie w Nancy i tu napisał po francusku rozprawę naukową opublikowaną następnie w języku polskim w 1926 r., po czym otrzymał dyplom doktora farmacji. W latach 1927–1928 studiował fizjologię roślin i botanikę na Uniwersytecie Warszawskim. W 1937 r. otworzył przewód habilitacyjny. W 1926–1938 był starszym asystentem w Zakładzie Farmakognozji i Botaniki Lekarskiej Wydziału Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1934 r. miał wykłady na farmacji i ćwiczenia zlecone z mikroskopowej analizy sproszkowanych leków roślinnych i ich fałszowań. W latach 1934–1935 wykładał na kursach średniego personelu medycznego. Od stycznia 1938 r. był kierownikiem laboratorium w fabryce farmaceutycznej „Ap Kowalski“ w Warszawie. Od 1925 r. do wybuchu wojny był kierownikiem działu naukowego „Wiadomości Farmaceutyczne“, w których zamieścił liczne artykuły i recenzje. Zmobilizowany w 1939 r. dostał się do niewoli, był najpierw w Szepietówce potem w Starobielsku. Lista NKWD nr 2579.

Tucholski s. 959; Gliński s. 338–339; Meirtchak s. 36.

RACIŃSKI Bogumił Manswet ur. 28.11.1898 we Włocławku, s. Wojciecha i Anieli. Por. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 3 Szpitala Okręgowego, farmaceuta. Farmację studiował na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, dyplom magistra farmacji uzyskał w 1927 r. 9 czerwca 1939 r. obronił pracę doktorską i otrzymał dyplom doktora farmacji. Był kierownikiem Działu Chemii w Instytucie Ekspertyz Sądowych w Warszawie, następnie do wybuchu wojny starszym asystentem Zakładu Chemii Farmaceutycznej i Toksykologicznej Uniwersytetu Warszawskiego. W 1939 r. zmobilizowany i przydzielony do Szpitala Polowego w Sokółce. Lista NKWD nr 2787.

Tucholski s. 476 i 963; WPH t.38: 1993, z. 1, s. 305; Gliński s. 345; Walczak 1995, s. 136.

RALSKI Edward ur. 1.07.1901 w Osieczanach koło Myślenic, s. Teodora i Katarzyny. Por. kaw. rez. szwadron marszowy 8 pułku ułanów z Ośrodka Zapasowego Krakowskiej Brygady Kawalerii. Inż. rolnik, specjalista łączności. Doktor, docent uprawy roli i roślin Uniwersytetu Jagiellońskiego, od 1938 r. prof. nadzwyczajny na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Był członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie

i współpracownikiem Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności. Lista NKWD nr 2779.

Tucholski s. 477 i 963; Łukomski s. 239; Walczak 1978, s. 261; Walczak 1995, s. 136; Zbrodnia Katyńska w świetle dokumentów s. 35.

RAMZA Tadeusz Jerzy ur. 24.07.1901, s. Hiacynta. Ppor. tab. rez., 10 dyon taborów. Absolwent Akademii Górniczej, inżynier, starszy asystent Katedry Górnictwa w Krakowie. Był sekretarzem generalnym Polskiego Związku Narciarskiego. Lista NKWD nr 2905.

Tucholski s. 477 i 966; Walczak 1995, s. 136–137.

RYGLICKI Stefan Roman ur. 26.07.1898, s. Adolfa. Por. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 5 Szpitala Okręgowego. Doktor medycyny, rentgenolog, adiunkt Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Lista NKWD nr 2833.

Tucholski s. 481 i 964; Walczak 1995, s. 139–140.

SADOWSKI Tadeusz ur. 4.03.1906, s. Józefa i Apolonii. Por. wet. rez. Doktor docent weterynarii. Dyplom uzyskał w 1935 r. we Lwowie. Był adiunktem w Katedrze Chemii Fizjologicznej Akademii Medycyny we Lwowie. Lista NKWD nr 3234.

Moszyński s. 316; Tucholski s. 482 i 972; WPH t. 38: 1993, nr 1, s. 307; Lutyński s. 20; Walczak 1995, s. 140.

SAROSIEK Witold ur. 15.07.1912, s. Antoniego i Marii. Ppor. art. rez. 29 pułk artylerii lekkiej. Inżynier rolnik, absolwent Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, kierownik Stacji Doświadczalnej SGGW w Sobieszynie. Lista NKWD nr 3162.

Tucholski s. 483 i 970; Walczak 1995, s. 140.

SIKORSKI Walerian ur. 18.11.1876, s. Leona i Teofilii. Płk. piech. st. sp., oficerska kadra OK VII. Pedagog teoretyk, metodyk, współorganizator wychowania fizycznego w Polsce, wykładowca i kierownik Wychowania Fizycznego Studium Wychowania Fizycznego Wydziału Lekarskiego na Uniwersytecie Poznańskim, wizytator ministerialny WF, wizytator Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego, członek zarządu „Fédération Internationale de Gymnastique Ling“, działacz harcerski. Autor prac naukowych i podręczników. Lista NKWD nr 3199.

Moszyński s. 318; Tucholski s. 485–486 i 971; Walczak 1990, s. 158; Walczak 1995, s. 142; Łukomski s. 239.

SPRYSZYŃSKI Józef Michał ur. 1.10.1907, s. Jana. Ppor. rez. Dyplom uzyskał w 1937 r. na Uniwersytecie Warszawskim. Był asystentem Zakładu Badania Środków Spożywczych Pochodzenia Zwierzęcego na Wydziale Weterynaryjnym Uniwersytetu Warszawskiego. Lista NKWD nr 3269.

Moszyński s. 321; Tucholski s. 491 i 972; WPH t. 37: 1992, nr 4, s. 311; Lutyński s. 22; Walczak 1995, s. 144.

STECIUK Witold ur. 31.08.1908 w Kazimierzu nad Wisłą. Był absolwentem Gimnazjum w Puławach (rocznik 1928) i Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego, który ukończył 1938 r. Jako biolog od 1937 r. był asystentem w Zakładzie Anatomii na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego. Lista NKWD nr 3202.

Tucholski s. 971 i informacja W. Śmigiełskiego z Poznania.

SZATROCH vel SCHANTROCH Zygmunt ur. 29.04.1894 w Samborze, s. Rudolfa i Walentyny. Kpt. san. rez. kadra zapasowa 5 Szpitala Okręgowego, doktor wszech nauk lekarskich. Medycynę studiował w latach 1912–1914 i 1920–1924 na Uniwersytecie Jagiellońskim. Dyplom doktora uzyskał w 1928 r. i pozostał na uczelni, gdzie w latach 1924–1930 był starszym asystentem, a następnie docentem Katedry Anatomii Opisowej. W 1936 r. habilitował się i został mianowany prof. nadzwyczajnym anatomii opisowej i kierownikiem Katedry. Pozostawił dużą liczbę rozpraw naukowych w językach polskim, niemieckim i francuskim. Lista NKWD nr 3706 (wg Tucholskiego i biogramu w WPH był w Kozielsku).

Tucholski s. 209, 483 i 981; WPH t. 34: 1989, nr 4, s. 313; Gliński 395–396; Walter s. 53; Walczak 1995, s. 140.

ŚLĄCZKA Aleksander ur. 18.05.1893, s. Wojciecha. Kpt. sł. zdr. rez. kadra zapasowa 5 Szpitala Okręgowego, doktor medycyny, neurolog i psychiatra. Do 1937 r. był asystentem Kliniki Neurologicznej i Psychiatrycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, następnie ordynatorem oddziałowym w Państwowym Szpitalu Św. Łazarza w Krakowie. Lista NKWD nr 3707.

Moszyński s. 352; Tucholski s. 499 i 981; Gliński s. 411; Walter s. 53; Zajac s. 351–352; Walczak 1995, s. 147.

TERLECKI Jan ur. 2.10.1906 w Kamieńcu Podolskim, s. Teodozego i Konstancji. Por. piech. rez. 43 pp., magister prawa. Był starszym asystentem Katedry Prawa Międzynarodowego Wydziału Prawno-Ekonomicznego Uniwersytetu Poznańskiego. Równocześnie czynny był jako dziennikarz i publicysta czasopisma „Poznańskiego Głosu“. Zmobilizowany w 1939 r. wyjechał do swego pułku w Równym. Na listach NKWD brak. Rodzina otrzymała od niego listy ze Starobielska.

Moszyński s. 327; Tucholski s. 502; Walczak 1995, s. 274–275; Walczak 1990, s. 158.

THIENOL Zenon ur. 25.05.1904, s. Józefa, por. rez. Był inżynierem, adiunktem Katedry Budowy Kolei Żelaznych Politechniki Lwowskiej w latach 1933–1937, następnie naczelnikiem Oddziału Przebudowy Stacji Zakopane. Lista NKWD nr 3373.

Moszyński s. 327; Tucholski s. 502 i 974; Walczak 1995, s. 148.

TKACZYK Stanisław, asystent Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Na listach NKWD brak.

Moszyński s. 327; Tucholski s. 503; Walczak 1990, s. 158; Walczak 1995, s. 149.

WALKIEWICZ Władysław Leon ur. 9.04.1896 w Białej Podlaskiej, s. Władysława i Emilii. Por. wet. rez., PKU Warszawa Miasto III. Dyplom lekarza weterynarii uzyskał w 1919 r. w Nowoczerkawsku, doktorat obronił 1929 r. we Lwowie, habilitację w 1937 r. w Warszawie. Od 1935 r. był profesorem i wykładowcą na Wydziale Weterynaryjnym Uniwersytetu Warszawskiego. Wykładał patologię ogólną i anatomię patologiczną. Lista NKWD 435.

Tucholski s. 506 i 922; WPH t. 38: 1993, nr 1, s. 317; Mikulski s. 445–446; Lutyński s. 23; Walczak 1995, s. 151; Manteuffel s. 81.

WARDYŃSKI Sławomir Feliks ur. 30.08.1906 w Klimkiewiczowie pod Ostrowcem Świętokrzyskim, s. Adama Łukasza i Jadwigi Wandy. Studiował na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, 19.12.1930 uzyskał dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Specjalizował się w chirurgii. Praktykę lekarską odbył na Oddziale Chorób Wewnętrznych Szpitala Dzieciątka Jezus i I Klinice Chirurgii Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Zakładzie Położniczo-Ginekologicznym im. Księżnej Anny Mazowieckiej w Warszawie. Od 1934 r. pracował na II Oddziale Chirurgicznym Szpitala Dzieciątka Jezus, jednocześnie w latach 1933–1937 jako asystent wolontariusz w Zakładzie Anatomii Prawidłowej Uniwersytetu Warszawskiego, prowadził ćwiczenia z anatomii. W latach 1934–1935 był płatnym asystentem w tymże zakładzie. W latach 1935–1937 pracował jako asystent w Zakładzie Chirurgii Operacyjnej Uniwersytetu Warszawskiego i prowadził ćwiczenia z chirurgii operacyjnej. W 1939 r. zmobilizowany i przydzielony do kadry zapasowej 2 Szpitala Okręgowego. Lista NKWD nr 474. Moszyński s. 329; Tucholski s. 307 i 923; Kryśka-Karski 1985, 15, s. 107, poz. 11845.

WYSOCKI Waław ur. 9.10.1891 w Wilnie, s. Ignacego i Kazimierzy. Por. rez. kadra zapasowa 3 Szpitala Okręgowego w Grodnie. Medycynę studiował na Uniwersytecie Warszawskim. 16.09.1922 r. uzyskał dyplom doktora wszechnauk lekarskich. Pracował w Klinice Położniczej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, następnie w Szpitalu Wojskowym na Antokolu i w Pogotowiu Ratunkowym. Lista NKWD nr 416.

Moszyński s. 334; Tucholski s. 514 i 922; Gliński s. 474–475.

ŻOCHOWSKI Antoni ur. 1904, s. Bronisława. Magister farmacji. Dyplom magistra farmacji uzyskał w 1930 r. Był asystentem Zakładu Chemii Farmaceutycznej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego. Zmobilizowany w 1939 r. jako oficer rez. do służby sanitarnej. Lista NKWD nr 1105. Tucholski s. 933; Walczak 1987, s. 285; Walczak 1990, s. 158, Gliński s. 498; Chróścielewski, Śródka s. 57.

JEŃCY Z OBOZU W OSTASZKOWIE, ROZSTRZELANI W KALININIE (TWER)

TRZECIAK Mieczysław ur. 21.08.1889 w Puśnikach pod Kutnem, s. Ignacego i Heleny. Studiował medycynę od 1909 r. na Uniwersytecie Warszawskim potem w Dorpacie, gdzie uzyskał absolutorium, dyplom otrzymał w 1918 r. w Charkowie, nostryfikował w 1921 r. na Uniwersytecie Warszawskim, w 1924 r. zrobił doktorat i uzyskał dyplom doktora wszechnauk medycznych. W sierpniu 1914 r. zaczął pracę na Oddziale Chirurgicznym Uniwersytetu Warszawskiego. W 1919 r. został ordynatorem Oddziału Chirurgicznego Szpitala Wojskowego w Kaliszu i zastępcą komendanta tegoż szpitala. Od 1.10.1922 był asystentem w Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Przez pierwsze 3 lata pracował też w Zakładzie Anatomii Topograficznej i Operacji Chirurgicznych. W 1933 r. przeniósł się do Kalisza, gdzie pracował jako chirurg w przychodni miejskiej i szpitalach kaliskich. W miesiącach letnich pracował w różnych klinikach chirurgicznych jako starszy asystent w Warszawie, Poznaniu i Lwowie. Był członkiem Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Lista Ostaszowska wywozowa nr 51/2 poz. 37 nr akt 59.

Kledecki s. 123–124; Gliński s. 423–424; Blomborgowa, Nowakowski s. 110.

JEŃCY PRZETRZYMYWANI W WIĘZIENIACH NA ZACHODNIEJ UKRAINIE LISTA UKRAIŃSKA

BRYK Jan Edward ur. 16.05.1899 w Busku, s. Ignacego i Barbary, doktor filozofii, prehistoryk. W latach 1922–1926 studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. W latach 1925–1932 był asystentem w Zakładzie Prehistorii kierowanym przez profesora doktora Leona Kozłowskiego na tymże uniwersytecie. Prowadził zajęcia dla studentów prehistorii oraz dla antropologów i etnografów. Od 1933 r. był burmistrzem Kamionki Strumilowej. Był członkiem Polskiej Akademii Umiejętności, autorem wielu prac naukowych. Posiadał odznaczenia: Medal Niepodległości i Krzyż Legionowy. Lista Ukraińska 72/1 p. 47(299).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 423; Łoza s. 28; Zasiadczuk 1967, z.2, s. 61–63; Abramowicz s. 108.

CZERWIŃSKI hrabia Lubicz Zygmunt Julian ur. 4.02.1885, s. Kazimierz Ignacego i Zofii Karoliny, por. rez. Był sędzią honorowym przy Sądzie Okręgowym w Łucku, burmistrzem Ołyki, członkiem Wołyńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, szambelanem papieża Benedykta XV i Piusa XI. Aresztowany w Ołyce, od lutego 1940 r. więziony w Łucku. Lista Ukraińska 057/1 p. 83(3198).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 259.

DWORZAK Ludwik Franciszek ur. 9.10.1900 w Skolem, s. Józefa i Marii. Ppor. art. rez. 5 pal, docent prawa. Pracował na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, był sędzią sądu okręgowego. Aresztowany w 1940 r., wg informacji od rodziny w 1939 r., ostatnia wiadomość z 1941 r. z Czernichowa. Lista Ukraińska 55/3 p. 32(858).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 198; Walczak 1995, s. 93.

JUGENDFEJN Stanisław Ferdynand ur. 26.01.1896 w Krośnie, s. Jana i Klotyldy. Kpt. rez. 5 baon telegraf., inż. mechanik, zam. Katowice. W 1939 r. został zatrudniony na Politechnice we Lwowie i tu był aresztowany w nocy z 9 na 10.12.1939. Więziony był na Brygidkach, potem na Zamarstynowie, ostatnia wiadomość w 1940 r. Lista Ukraińska 055/4 p. 20(3366).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 206.

NECHAY Wiktor ur. 25.01.1895 we Lwowie. Por. piech. rez., doktor nauk przyrodniczych, geolog i geograf. Był starszym asystentem Katedry Geologii i Paleontologii Politechniki Lwowskiej, kustoszem Muzeum Śląskiego, a w latach 1925–1927 asystentem geografii Uniwersytetu Warszawskiego. Był członkiem Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności oraz Towarzystwa Geograficznego i Geologicznego. Aresztowany 3.10.1939, więziony na Zamarstynowie, w maju 1940 r. wywieziony do Kijowa. Lista Ukraińska 055/3 p. 78(2072).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 202; Walczak 1995, s. 126.

PETRYKOWSKI Tadeusz ur. 14.10.1895 w Gorzycach, s. Stanisława i Anastazji. Od 1916 r. studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu im. Fryderyka Wilhelma w Berlinie, w latach 1920–1924 na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego. W 1926 r. został mianowany sędzią w Sądzie Grodzkim w Toruniu, potem w Sądzie Powiatowym, w latach 1928–1929 w Sądzie Okręgowym. Był członkiem Toruńskiego Towarzystwa Naukowego, współzałożycielem i członkiem zarządu Konfraterni Artystycznej, redaktorem „Teki Pomorskiej”. Był też długoletnim sekretarzem i skarbnikiem Towarzystwa Bibliofilów im. Joachima Lelewela, prezesem Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego. W latach 1937–1939 wiceprezesem, a potem prezesem Sądu Okręgowego w Katowicach. Aresztowany w Tarnopolu, tam był więziony, następnie był w Pawliszczewym Borze. Okresowo mógł być w Kozielsku. Lista Ukraińska 041/2 p. 12(2274).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 53; Śmigieński, *Mieszkańcy Żnina...*, s. 64–70; Blombergowa 1998, s. 112–113.

RUDNICKI Kazimierz Julian ur. 7.10.1889 w Tarnopolu, s. Adolfa. Kpt. piech. stan spocz. oficerska kadra OK 4, pracownik Ossolineum. Aresztowany przez

NKWD obwodu lwowskiego 10.12.1939 „jako członek polskiej powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej“, oskarżony z paragrafu 54–13, więziony we Lwowie; akta śledcze przekazane do NKWD ZSRR dnia 7.05.1940 Lista Ukraińska 055/4 p. 69(2538).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 212.

WACHLOWSKI Zenon ur. 3.10.1906 w Mikuliczynie, s. Zenona i Ludwiki. Doktor prawa, docent na Wydziale Prawa Jana Kazimierza we Lwowie, referendarz w Prokuraturii Generalnej RP, Oddział Lwów. Aresztowany w marcu 1940 r. więziony był na Zamarstynowie, wywieziony do Kijowa w grudniu lub styczniu 1941 r. Lista Ukraińska 071/2 p. 58(413).

Śladem Zbrodni Katyńskiej s. 417; Walczak 1995, s. 150.

BIBLIOGRAFIA

1. **Albert Z.**, *Lwowski Wydział Lekarski w czasie okupacji hitlerowskiej (1941–1944)*, Wrocław 1975.
2. **Gawenda s.**, *Uniwersytet Jagielloński w okresie okupacji hitlerowskiej 1939–1945*, Warszawa-Kraków 1979.
3. **Głowacki W.W.**, *Męczeńskie drogi farmaceutów wielkopolskich w latach okupacji hitlerowskiej 1939–1945*, Poznań 1967.
4. **Manteuffel T.**, *Uniwersytet Warszawski w latach wojny i okupacji. Kronika 1939/40– 1944/45*, Warszawa 1948.
5. **Kostrzewski J.**, *Losy nauk prehistorycznych w czasie wojny i po wojnie*, „Nauka Polska“, t.XXV: 1948.
6. **PiwarSKI K.**, *Straty personalne nauki polskiej w Krakowie w dobie okupacji niemieckiej* [w:] red. Dąbrowski J., *Kraków pod rządami wroga 1939–1945*, Kraków 1946.
7. *Straty personalne nauki polskiej w Krakowie w dobie okupacji niemieckiej* [w:] *Kraków w latach okupacji 1939–1945*, „Rocznik Krakowski“ 1949–1957, t. XXXI.
8. **Walter F.**, *Zmarli podczas wojny profesorowie i docenci Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, „Przegląd Lekarski“ seria II, R.20:1.
9. **Bolewski A., Pierzchała H.**, *Losy polskich pracowników nauki w latach 1939–1945.Straty osobowe*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1989.
10. **Gliński B.J.**, *Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej*, Wrocław 1997.
- 11 **Łukomski G.**, *Straty wśród kadry naukowej oraz absolwentów i studentów Uniwersytetu Poznańskiego poniesione na kresach wschodnich Rzeczypospolitej 1939–1945* [w:] *Zbrodnie NKWD na obszarze województw wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej, Koszalin 14 grudnia 1995*,red. Polak B., Koszalin 1995,s. 236–249.

12. **Olszewicz B.**, *Lista straceni kultury polskiej (I.IX.1939–I.III.1946)*, Warszawa 1947.
13. **Walczak M.**, *Szkołnictwo wyższe i nauka polska w latach wojny i okupacji 1939–1945*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978.
14. **Walczak M.**, *Pracownicy nauki – ofiary zbrodni NKWD w 1940 r. Imienne zestawienie straceni*, „Nauka Polska”, R.1990, nr 5.
15. **Walczak M.**, *Ludzie nauki i nauczyciele polscy podczas drugiej wojny światowej: księga straceni osobowych*, Warszawa 1995.
16. **Lebiediewa N.**, *Katyń zbrodni przeciwko ludzkości*, przekład Bidakowski K., Warszawa 1997.
17. **Moszyński A.**, *Lista Katyńska. Jeńcy obozów Kozielsk Ostaszków Starobielsk*, Londyn 1989.
18. **Tucholski J.**, *Mord w Katyniu. Kozielsk Ostaszków Starobielsk*, Warszawa 1991.
19. **Gajowniczek Z.**, opracowanie, *Ukraiński ślad Katynia*, Warszawa 1995.
20. *Śladem zbrodni Katyńskiej* opracowanie Gajowniczek Z., wstęp Tucholski J.
21. *Zbrodnia Katyńska w świetle dokumentów z przedmową W. Andersa*, Londyn 1982.
22. **Swianiewicz s.**, *W cieniu Katynia*, Warszawa 1990.
23. „Rocznik Lekarski Ministerstwa Opieki Społecznej”, Warszawa 1936,1938.
24. **Łoza s.**, *Czy wiesz kto to jest?*, Warszawa 1983 (reprint).
25. **Czapski J.**, *Rozmowa o Starobielsku [w:] Katyń. Wybór publicystyki 1943–1988*, Londyn 1988, s. 65–68.
26. *Dokumenty Katyńskie. Listy wywózkowe z obozu w Kozielsku*, oprac. Tarczyński M., „Wojskowy Przegląd Historyczny”, t.35: 1990, nr.3–4, s. 290–386.
27. **Kryśka-Karski T.**, *Materiały do historii Wojska Polskiego*, Londyn 1983.
28. **Wryk R.**, *Straty osobowe Akademickiego Związku Sportowego w latach II wojny światowej 1939–1945*, Poznań 1991.
29. **Lutyński W.**, *Lista lekarzy weterynarii jeńców obozów w Kozielsku i Starobielsku zamordowani w Katyniu i Charkowie*, Warszawa 1998.
30. **Kledecki W.**, *Tragiczne losy lekarzy Kaliskiego podczas II wojny światowej*, „Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego”, Kalisz 1999.
31. *Pamiętniki znalezione w Katyniu z przedmową Zawodnego J.*, Paryż- Warszawa 1989, wyd.II rozszerzone.
32. *Pro Memoria. Epitafia i materiały do epitafiów Katyńskich*, „Wojskowy Przegląd Historyczny”, roczniki 1989–1997 (cytowane: WPH).
33. **Aleksandrowicz M., Brańka T., Fuks T., Porzezińska H., Wielbanowski J.**, *Stowarzyszenie Rodzina Katyńska w Olsztynie. Pamięci Bliskich*, Olsztyn 1998
34. **Bąkowski E., Feiner M., Kubska M.K., Meleszkiewicz H., Spyra D., Wysoczańska M.**, *Katyńska Rodzina w Gdyni. Monografia nekrologiczna*, Gdynia 1995.
35. **Chróścielewski E., Śródka A.**, *Lista polskich oficerów jeńców wojennych z Kozielska, rozpoznanych wśród zwłok w grobach katyńskich (pracownicy służb medycznych)*, „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”, t.35: 1990, z.1–2, s. 39–58.
36. **Czernielewski K., Iwanicki R., Siemiński H.**, *Rozstrzelany życia los... Kozielsk, Ostaszków, Starobielsk*, Łódź 1997.
37. **Giza J.**, *Nowosądecka lista katyńska*, Oficyna Literacka 1991.
38. *Katyń. Opracowanie „Rodzina Katyńska” Stowarzyszenie w Koszalinie. Wrzesień 1998* (cytowane: Lista Koszalińska.).

39. **Meirtchak B.**, *Jewish officers, prisoners – of – war murdered in Katyn Crime*, Vol.IV, Tel Aviv 1997.
40. **Mikulski T.**, współpraca redakcyjna Stowarzyszenie „Dolnośląska Rodzina Katyńska“, *Biogramy jeńców, Kozielsk-Starobielsk-Ostaszków-Ukraina-Zaginieni.*, Wrocław 1999.
41. „*Ostatnia Droga*“. Opracowanie Palenica S., Wydanie: Stowarzyszenia „Rodzina Katyńska“ w Białymstoku. Białystok 1998 (cytowane: Białystok).
42. **Blombergowa M.M.**, *Mieszkańcy Skierniewickiego – więźniowie Kozielska, Starobielska i Ostaszkowa – zamordowani przez NKWD wiosną 1940 roku*, „Biuletyn Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi Instytutu Pamięci Narodowej“, t.IV: 1995, s. 126–136.
43. **Blombergowa M.M., Pietrzak J.**, *Mieszkańcy Sieradzkiego – więźniowie Kozielska, Ostaszkowa i Starobielska – zamordowani przez NKWD wiosną 1940 r.* „Biuletyn Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi Instytutu Pamięci Narodowej“, t.III: 1994, s. 111–129.
44. **Blombergowa M.M., Nowakowski W.**, *Mieszkańcy Kaliskiego – więźniowie Kozielska, Ostaszkowa i Starobielska – zamordowani przez NKWD wiosną 1940 roku*, „Biuletyn Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej“, t.VI: 1998, s. 46–115.
45. **Blombergowa M.M.**, *Groby archeologów w Katyniu. Uzupelnienie i poprawki biogramów*, „Przegląd Archeologiczny“, Vol.39: 1992, pp.179–181.
46. **Śmigiełski W.**, *Mieszkańcy Żnina i okolic w obozach specjalnych NKWD w latach 1939–1940*, „Żnińskie Zeszyty Historyczne“, Nr 20: 1996.
47. **Winiarz A.** (opracowanie), *Lubelska Lista Katyńska*, Lublin 1997.
48. **Wołągiewicz R.**, *Katyn w albumach rodzinnych*, Szczecin 1991.
49. **Wulman L., Tenenbaum J.**, *The Martyrdom of Jewish Physicians in Poland*, Nowy York 1963.
50. **Zajac S.**, „*Pokój Wam*“, Kraków 1994.
51. **Rubas M.J.**, *Nieodnalezieni*, „Biuletyn Katyński“, nr 37:1993, s. 37.
52. *Polski Słownik Biograficzny* (cytowany PBS).
53. **Borowski P.**, *Marcinkiewicz Józef – światowej sławy matematyk: Straty kultury polskiej*, „Polska Zbrojna“, nr 38 z 5.12.1990, s. 4.
54. Biuletyn Informacyjny „Rodowód“, Gdynia, październik 1996.
55. *Katyn. Księga Cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego*. Oprac. zbiorowe pod kier. M. Tarczyńskiego. Warszawa 2000.

Polish scientists among the victims of the Katyn, Kharkov and Twer massacre

SUMMARY

On September 17, 1939, when Poland had been defending itself for over two weeks against the Nazi aggression that marked the beginning of World War Two, units of the Soviet Red Army crossed the eastern borders of the country. The joint onslaught by two aggressors soon led to mass arrests and reprisals against the Polish intelligentsia. The Germans were responsible for the „Sonderaktion Krakau“, „Intelligenzaktion Pommern“, „Intelligenzaktion Schlesiens“, that is

campaigns in which thousands of Polish citizens were arrested and sent to concentration camps. Among them were scholars and scientists from universities and colleges: in Kraków (Cracow), 183 professors and associate professors were arrested, and in Lwów – about fifty.

The actions of the Red Army included the capture or execution of many thousands of Polish army officers. Many of those were reservists called up just before the breakout of the war, who in their civilian lives taught at Polish universities or were members of the Polish Academy of Sciences and members of learned societies. One of the atrocities committed by the Soviets was the Katyn massacre, which claimed the lives of thousands of Polish officers, among them 67 scholars from Warsaw, 24 from Kraków (Cracow), 25 from Poznań, 17 from Lwów, 14 from Wilno, 2 from Lublin, 2 from Puławy / Bydgoszcz (from the agriculture college – SGGW), and 2 from Breslau (now: Wrocław).

The 159 officers mentioned above had been held in the camps – at Kozielsk, Starobielsk and Ostaszków. They were executed and buried in Katyn, Kharkov and Mednoye. Many officers had also been held captive in prisons in the Western Ukraine and Western Byelorussia (Belarus), but their place of death and burial remains unknown. Eight names from the list of those imprisoned in the Ukraine are relevant in the context of the present article.

The numbers of those executed, though terrifying in themselves, are not however the most important aspect of the losses suffered by the Polish intelligentsia. The victims of the crimes described above included some of the leading scholars and scientists in their fields, whose achievements made an important contribution to science and learning in Poland and worldwide. The scholars had also played an important role in Polish economy and industry, culture, journalism, art, literature, poetry and sport. Those losses had a very painful adverse impact on Polish education after World War Two, when the universities and colleges resumed their activities after the six war-time years of being banned; there were simply not enough instructors, professors and scholars with the requisite intellectual authority.